

2

LETO VIII.
1934Priložena je knjiga
H. G. Wellsa: Boj z Marsovci

Glej stran 68 in 69.

PRIJATELJ

Ali ste že slišali čudovito zgodbo matere in hčere, ki sta preveč ljubili in veliko trpeli? Flegont Osipovič poroči vročerkvno Varvaruško s svojim slepim in grdim sinom, v resnici jo je pa namenil sebi in jo ob vsakem koraku zalezuje. Ona pa se zaljubi v njegovega oskrbnika, ki je prihajal k njej po žlebu skozi okno. Ko ga Osipovič zaloti, mu zadrigne zanko okoli roke in ga pusti, da je tako visel v burji in viharju. Sad prepovedane ljubezni je Marfa. Na nekem izletu s slepim možem in hčerko Marfo jih napadejo volkovi. Da bi se jih ubranil, zahteva mož, da vrže volkovom malo Marfo. V svoji veliki ljubezni do otroka si Varvaruška ne ve drugače pomagati, kakor da sune s sani svojega slepega moža, ki postane plen lačnih volkov.

To povest dobite zastonj, če nam pridobite enega naročnika.

**Vedno
imam**

**v spominu odličen okus
dr. Pirčeve sladne kave**

**Dr. Pirčeva sladna kava
je redilna in krepilna
hrana. Priporočam jo
tudi Vam. Družine,
kupujte samo domač
izdelek, in to je izborna**

**Dr. PIRČEVA
sladna kava**

Modni
ateljje

VERA

NEBOTIČNIK, 6. nadstropje

LJUBLJANA
GAJEVA ULICA 1

Telefon številka 24-63

Eleganca
Točnost
Solidnost

„KUVERTA“

D. Z. O. Z.

LJUBLJANA

Karlovška c. 2 Vožarski pot 1

Telefon 28-07

Telefon 28-07

Tvornica kuvert
in
pisemskega papirja

Ob zvoku strastnega jazza pozablja
na dnevne skrbi . . .

Vsa srečna se privije k svojemu ljubemu . . .

Danes je tako lepa, da jo vsi občudujejo.

Vse kar imata na sebi, jima je dobavila trrdka

Pavel Magdič

modna trgovina

Ljubljana

Aleksandrova cesta

Za dame fino Benger-perilo, nogavice in
rokavice. Za gospode frak in smoking
srajce, samoveznice, klobuki itd. in vse kar
potrebujeta sodobna dama in gospod.

Da boste lepi na plesu

si nabavite sebi primerno plesno toaleto. Pariške modele Vam nudi v veliki izbiri trrdka

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta šte. 16/1. Hiša Del. tisk. (Bamberg).

Telefon 32-33.

«Moj zaročenec in jaz sva stara skupaj natanko peideset let.»

«Kaj, takega pobčka si si izbrala?»

*

Ona (sanjavo): «Oh, ljubezen je luč sveta!»

On: «Da, da, samo po poroki pride račun za porabljeni tok!»

L. MIKUŠ, Ljubljana

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Dežniki

Na drobno! Ustanovljeno leta 1839. Na debelo!

KLISJEJE

vseh vrst za eno-
in večbarvni tisk

JUGOGRAFIKA

d. z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 23.

4 generacije

že tiskajo lepe tiskovine

J. Blasnika nasl.

d. d.

UNIVERZITETNA TISKARNA

Litografija Offset tisk

Knjigotisk Kartonaža

Ljubljana, Breg št. 10-12 Telefon št. 21-19

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

Ali se tudi Vi ne upate smejati – kakor oni drugi?

Kakšno prijetno, samozavestno čuvstvo, če se lahko smejete v zavesti, da imate lepe, zdrave zobe! Kakšno blagodejno čuvstvo, če ste si v svesti, da ste varni pred sovražnikom zob, zobnim kamnom, s tem, da si jih redno negujete s Sargovim Kalodontom.

Pri nas vsebuje samo Sargov Kalodont sulforicinov oleat po Dru. Bräunlichu, ki tako uspešno deluje proti zobnemu kamnu. On odpravi polagoma zobni kamen in ne pusti, da bi se napravil drug.

Veselite nad čistimi, zdravimi zobmi si ohranite, ako uporabljate za čiščenje

Pravilna zobna nega je tale:
po 2x na leto k zobnemu zdravniku
na pregled,
po 2x na dan Sargov Kalodont

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Za smeh

Lepa zgodbica.

Malega Tončka je vzela mamica s seboj na obiske k prijateljicam. Ko so se pridno pogovarjale, se je Tonček izmuznil iz sobe in zašel na vrt. Nenadno pa prihiti nazaj in precej glasno šepne materi neko skrivnost. Druge dame so jo tudi slišale in so seveda morale zardeti.

Mamica pa je vstala, prišla Tončka za roko in ga odvedla ven. Tam mu je rekla, da se je vedel zelo grdo. In svetovala mu je:

«Če se ti drugič še kaj takega pripeti, pridi k meni in mi reci, da si videl na vrtu nekaj lepega, naj grem še jaz pogledat.»

Tonček si je ta nauk dobro zapomnil. Drugič je ob podobni priložnosti res prišel k mami in ji rekel:

«Mama, zunaj na vrtu imajo tako lepe rože. Moraš jih pogledat...»

Nenadoma je sredi besed obstal in potem dejal: «Zdaj pa ni več treba.»

Sodnik: «Tegale gospoda ste ponoči v zakotni ulici s kolom udarili po glavi. Ali morete to tajiti?»

Obtoženec: «Bi že, če mislite, da bo kaj pomagalo.»

Cvetje iz šole.

Profesor: «Da se mi nikoli ne oženiš, sicer dobimo v dvajsetih letih novega osla v razred!»

Tesni čevlji.

Ko sta prišla na čajanko, pa ni dobila ona njega, ki ga je čakala, je postala takoj slabe volje in na obraz ji je legel tisti izraz dolgega časa in nezadovoljnosti, ki ga tudi s prisiljenim smehljajem ne moremo docela skriti.

«Kaj pa ti je, Marica?» jo je tiho vprašal mož, ki je sedel na njeni levici.

«Čevlji me tišči», je žalostno odgovorila.

Naposled pa je le prišel on, ki ga je čakala, in sedel na njeno desnico. Njeno čelo se je zjasnilo in oči so ji živo zagorele.

«Ali te še zmeraj čevlji tišči?» jo je vprašal mož s prizvokom ljubosumnosti v glasu.

Naravnost in odkrito mu je pogledala v oči in odvrnila:

«Še bolj kakor prej.

In ni lagala, zakaj na njeni nogi je počival čevlji sosedu z desne.

*

Gospod Vrečar in njegova žena sta se sprla. Ona mu je zažugala, da ga bo zapustila. Nekaj časa jo je tolažil, potem se je naveličal njene cmerike in odšel v urad.

Ko se je opoldne vrnil domov, ni bilo žene nikjer. Na posteljni omarici je pa našel listek:

«Nikoli več se ne vrnem. Glej, da ne pozabiš vsak večer zaliti mojih rož!»

Da ne bo pomot

Večina naročnikov je že izmenjala mehko vezane knjige za platno vezavo. To se tudi Vam izplača, ker ima v platno vezana knjiga trajno vrednost. Razlika pa je majhna: po pet dinarjev na mesec, torej Din 60— na leto.

Naročnina znaša:

	letno	pol- letno	četrt- letno	me- sečno
	d i n a r j e v			
za 12 števil »Prijatelj«	60—	32—	17—	6—
za 12 števil »Prijatelj« in deset mehko vezanih knjig	132—	68—	35—	12—
za 12 števil »Prijatelj« in sedem v platno veza- nih romanov	192—	98—	50—	17—
za 12 števil »Prijatelj« in sedem v polusnje ve- zanih romanov	272—	138—	70—	24—

Sedai pa tole:

1.) Če je kdo knjigo dvakrat prejel, naj eno vrne. Zapiše naj zgoraj v levem kotu svoj razločni naslov in pripiše pod naslovom: »Prejel dvakrat«.

2.) Naročniki, ki še niso nakazali prvega in drugega obroka (za broširane Din 24—, za v platno vezane Din 34—), prosimo, da to še danes store.

3.) Cene in stroški za knjige so na paro natančno izračunjeni in bi vsako neredno plačevanje knjigo podražilo. Zato moremo drugi del »Boj z Marsovc« poslati samo tistim naročnikom, ki imajo vplačanih najmanj Din 24— oziroma 34—.

4.) Čitatelje, ki lahko plačajo naročnino za vse leto, prosimo, da store to čimprej, ker nam s tem prihranijo mnogo dela.

5.) Kadar se preselite ali kadar je Vaš naslov pomanjkljiv, nam to sporočite vselej 14 dni prej, preden izide list. Napišite razločno svoj stari in novi naslov.

6.) Kadar kak naročnik o pravem času ne prejme lista, naj to napiše na dopisnico in zapiše razločno svoje ime, natančni naslov in zadnjo pošto. List naj zahteva v roku 14 dni, ker kasneje list poide.

7.) Če list vrnete, sporočite z dopisnico, zakaj ste ga vrnili.

Ali imate
lepe, bele
zobe?

Oni so najlepši
naravni nakit.

Naj Chlorodont skrbi za lepoto
in zdravje Vaših zob. Če se
zjutraj in zvečer uporablja

**zobna pasta
Chlorodont**

postanejo zobje sijajno beli in
zobni emaji se ne pokvari.

Mala tuba Din. 8.—
Velika tuba Din. 13.—

8.) Kadar hočete nasvetov, priložite k vprašanju znamk v vrednosti štirih dinarjev.

9.) Če ste založili položnico, dobite drugo na najbližjem poštnem uradu. Na takšno položnico napišite: »Prijatelj«, Ljubljana, in čekovno številko 16.104.

10.) Kdor bi prihodnje leto ne hotel biti več naročnik naših knjig, nam mora to s priporočenim pismom javiti do 1. novembra 1934.

11.) Kadar nam pišete, napišite vselej razločno natančni naslov in priimek.

Vsak mesec, ko prejmete svoj list, se vprašajte tole:
Ali sem že pridobil za »Prijatelj« vsaj enega novega naročnika?

Ali sem že poravnal naročnino vsaj za eno četrtletje naprej?

Kadar si opremljate
svoj dom

si oglejte zalogo pri tvrdki

EGIDIJ IN KAREL ERJAVEC

tik ob mostu pri Tacnu pod Šmarno
goro, pošta Št. Vid nad Ljubljano

Z našim pohištvom boste vse življenje
zadovoljni. Opremo Vam napravimo
po Vaših ali naših načrtih.

Dr. Ivan Lah:

GREH GOSPODA ORESTA

I.

o veliki cesti se je pomikala v jasno pomladansko jutro gosposka kočija, pred katero je bilo vpreženih dvoje ponosnih črnih konj. V kočiji je sedel sam gospod Melhior Podreški, gospodar na Podreki. Gospod Melhior je bil debel mož, mo- gočen po svojem bogastvu in slaven po svoji zgovornosti. Poznan je bil daleč naokoli vsled svojih posebnih lastnosti; njegov grad je bil za vso pokrajino zbirališče gostov, željnih iger in zabav; pri njem so se shajali prijatelji iz vse dežele na lovih in pojedinah. Imel je obsežna polja in gozdove, mline ob rekah in bogate pristave ob cestah.

Gospod Melhior se je naslonil na svojem meh- kem sedežu v kočiji in se zagledal v lepo pomladansko jutro. Solnce se je dvigalo v sinjih višavah, nad poljem so peli škrjančki. Ves obraz gospoda Melhiorja se je zadovoljno smehljal, nehote se je pogladil po tolstih licih. Kako lep je božji svet!

Za kočijo je jezdil dolg, mlad jezdec na visokem konju. To je bil gospod Orest, sin gospoda Johanesa Roškega, ki je spremljal gospoda Melhiorja na njegovi važni poti. Bila sta na poti v Ljubljano, da se udeležita zborovanja deželnih stanov, ki je bilo sklicano zaradi pragmatične sankcije. Cesar in kralj Carolus VI. je namreč v težkih letih svojega vladanja spoznal, da bo treba dati vladajoči hiši države novo podlago, da ne bodo zunanji sovražniki in notranji nasprotniki izrabili priložnosti za svoje namene. Ker mu Bog ni dal moškega potomstva, je hotel dedne pravice prenesti na ženske potomce in je ukazal državnikom in učenjakom, da rešijo to zadevo. Treba pa je bilo za to pridobiti tudi deželne stanove, kajti nezadovoljnost magnatov je bila splošna. Zato se je o tem po gradovih in dvorih mnogo govorilo. Gospod Johanese Roški bi bil šel zelo rad sam na to slavnostno zborovanje, kjer se je imela zopet pokazati globoka vdanost in neomajna zvestoba deželnega plemstva do najvišje vladarske

hiše — toda bil je že dolgo bolan na vodenici in ni mogel zapustiti svojega doma. Zato je poslal namesto sebe svojega sina Oresta in ga je priporočil v varstvo sosedu, gospodu Melhiorju s Podreke, ker je vedel, da bo na ta način najbolje izpolnil svojo dolžnost.

Gospod Orest je imel šele dvajset let in je videl doslej še malo sveta. Odkar se je vrnil iz ljubljanskega jezuitskega kolegija, ni zahajal med družbo, ker ga je zadrževala očetova bolezen na domu. Pohajal je po domačih gozdovih, streljal divjačino in se zabaval s svojimi psi. Včasih se je uril v mečevanju in v bojnih igrah. Tako je preživel nekaj let. Gostje so le redko prihajali na Rog; grad je ležal v oddaljenem kraju in gospod Johanese ni nikogar vabil, kajti pripravljaj se je zelo vestno na dolgo pot na oni svet.

Orestova mati je bila že davno mrtva; pokopana je bila v grajski kapeli in Orest je pogosto stal na njenem grobu in molil za njeno dušo. Videl je njeno sliko, ki je kazala mlado lepo žensko v črni, španski obleki, in je ob nji sanjal o svoji bodoči ženi. Gospod Johanese je malo govoril s sinom. Kadar sta bila skupaj, mu je pripovedoval o slavnih prednikih, med katerimi se je najbolj odlikoval ujec Orest, po katerem je Orest dobil svoje ime. Vsak pogovor se je navadno končal z dolgimi nauki o minljivosti posvetnih stvari, o ničemurnosti življenja in o neskončni sreči blaženih. Tako je preživel Orest svojo mladost.

Gospod Melhior Podreški je bil najbližji sosed roške graščine, zato mu je gospod Johanese izročil Oresta pri odhodu na slavnostno zborovanje. Pri tej priliki je Orest slišal od očeta obilo dobrih nauk in navodil. «Predvsem», je rekel gospod Johanese s poudarkom, «ne pozabi, kar si slišal v šoli. Patri jezuiti so te mnogo naučili. Gre za to, da povsod pokažeš pravi obraz in izgovoriš pravo besedo, da ne boš delal sramote svojim prednikom, ki so bili spoštovani v najvišji družbi. Varuj se slabe družbe in posnemaj zgled starejših ljudi!» ... Poleg teh nauk in navodil glede splošnega vedenja je sprejel Orest od očeta mnogo naročil in pozdravov za razne znance in prijatelje. Bilo je prvokrat, da je Orest imel stopiti med visoko družbo kot zastopnik svojih roških prednikov, in gospodu Johanesu je bilo mnogo na tem, da bi delal njegov sin slavo svojemu imenu.

II.

Gospod Melhior se je prijetno zibal v svoji kočiji in je mislil na svoje prijatelje in prijateljice, ki jih bo našel v mestu. Med vsemi ga je najbolj vabila podoba gospe Matilde Zaborske, dedične grofov Zaborskih, ki so bili od nekdanj z gospodi na Podreki najboljši prijatelji. Gospa Matilda je živela v mestu in je rada sprejemala goste, ki so prihajali z dežele. Bila je vdova in je imela vkljub svoji starosti še vedno mnogo ženinov in prijateljev. Med prijatelje se je po vsej pravici prišteval tudi gospod Melhior, kajti vsakokrat, kadar je prišel v mesto, je bil gost gospe Zaborske, in stari veseljak se je spominjal njene gostoljubnosti z veliko zadovoljnostjo. Svojo naklonjenost do gospe Matilde je izražal z raznimi darovi, ki so zavzemali v njenem stanovanju med drugimi dragocenostmi prvo mesto. Družba, ki se je shajala pri gospe Zaborski, je bila precej množična. Gospod Melhior se je spomnil predvsem gospoda Bartolomeja Suškega s Suše, ki je bil znan kot strasten igralec za najvišje vsote. Z njim je bil navadno gospod Roman izpod Gabra in njegov brat Dominik, oba navihana lahkoživca, ki sta se udeležila vsake gostije in zabave in sta bila zelo navdušena za boj na meče. Govorili so, da se po cele dneve urita doma v mečevanju in da sta vsakemu nevarna tekmeča. Gospod Melhior mečevanja ni ljubil, kajti menil je, da je ta zabava za mlade ljudi. Kadar je bil na pojedinah skupaj z gospodom izpod Gabra, mu je bilo vedno nekako tesno pri srcu, ker je bilo treba paziti na vsako besedo in niti vsaka šala ni bila dovoljena. Moglo bi se bilo dogoditi, da bi človek v veselju in pijanosti prišel v nasprotje s tema gospodom in bi imel zato sitnosti. Pripovedovale so se o tem razne zgodbe, ki jih je gospa Matilda visoko cenila, a gospodu Melhiorju so se zdele prazne baharije, ki jih ni ljubil. Z gospodom izpod Gabra se je družil Rok Koviljski s Koviljskega, potomec slavnega Adama Koviljskega s Koviljega, obubožan dolenski plemič dolge postave in suhega obraza, tako da je spominjal na najslavnejše španske viteze. Bil je skromen in miren človek, ki je bil vsej družbi v zabavo. Gospod Melhior je rad zbijal nad njim svoje šale — zato ga je povabil vsako leto k sebi na grad in je z njim delal posete po sosednjih gradovih. Slava gospodov Koviljskih s Koviljega ni bila prazna govorica. Kdor je poznal staro zgodovino, je vedel, da so se Koviljski bili na vojni granici z veliko hrabrostjo. To je vedel tudi gospod Rok in sveto čuval spomin na svoje prednike. Te družbe se je nadejal gospod Melhior, zato je bil zelo zadovoljen, da je bilo sklicano zborovanje, na katero se gotovo snidejo vsi stari znanci in prijatelji.

Gospod Orest ni motil svojega varuha v njegovih mislih. Zamislil se je sam, kajti tudi njemu je bilo v mislih življenje v mestu. Spomnil se je na grofe, barone in razne plemiče, ki so imeli v deželi visoka mesta in mu jih je oče pogosto stavil za zgled. Pri tem so mu prišli na misel tovariši

iz jezuitskega kolegija, ki jih bo morebiti zopet našel v mestu. Poleg tega je pomislil na ženski svet, ki bo dajal temu slavnostnemu zborovanju še poseben sijaj, kajti pripovedovali so, da pridejo na to zborovanje bogatejši plemiči z družinami in da bodo te dni vse ceste polne kočij in jezdecev. V taki družbi se je treba vesti tako, kakor se spodobi mlademu kavalirju. Ker je gospod Melhior znan s plemiči vse dežele, se bo tudi on seznanil z njimi. V družbi bodo visoke gospe in gospodične, treba bo premisliti vsako besedo, vsak korak, vsak migljaj. Njim, ki so stalno med gospodo, je lahko — a kdor je družbe nevajen, se ne suče tako gladko, povsod se mu vidi nerodnost. To je premišljal gospod Orest in je blagroval škrjančke, ki so svobodno peli nad poljem, in se je spominjal na svoja prosta gozdna pota, kjer je brezskrbno gonil divjačino po hosti. Toda v daljavi so se že kazale strehe in kupole ljubljanskih cerkva in samostanov, okrog njih so se kopičile strehe hiš in nad njim se je dvigal mogočni sivi grad. Skoraj v daljavo se je slišalo šumenje, ki je vladalo po mestu.

III.

Ko se je vozila kočija skozi mestna vrata, je ukazal gospod Melhior kočijažu:

«V dvorec gospe Zaborske!»

Kočija je zavila po ulicah. Jezdec je jezdil za njo.

Gospod Melhior se je ozrl in je s skritim ponosom pogledal na svojega spremljevalca. Ulice so bile oživiljene, polne gospe in njenega spremstva. Ko se je kočija počasi pomikala naprej, je gospod Melhior pozdravljal na levo in desno, kajti na oknih in na ulicah je videl mnogo znancev. Gospod Orest je medtem ogledoval nove cerkvene stolpe, vrtove in hiše, ki so nastali v času, odkar je bil zapustil jezuitski kolegij. Dvorec gospe Zaborske je stal blizu stare palače, bil je prenovljen in obdan s širokim vrtom. Ta kraj si je izbrala gospa Matilda zaradi svoje sestre, ki je bila častna mati v samostanu Klarisinj. Njeno samostansko ime je bilo mati Klotilda. V prejšnjem življenju se je imenovala Gertruda in je bila znana ljubljanska krasotica. S sestro Matildo sta sloveli dolgo kot dve boginji. Njiju imeni sta bili izbrani po volji njiju matere, ki je bila zelo pobožna žena. Ob svoji smrti je zapustila starka mnogo premoženja za samostane in njena zadnja želja je bila, da bi obe hčeri posvetili svoje življenje Bogu in skrbi za večno zveličanje. Toda ta želja se je pobožni ženi le deloma izpolnila. Obe sestri, Matilda in Gertruda, sta bili obdani od tako obilnega števila snubačev in oboževalcev, da sta pozabili na željo svoje pokojne matere. Matilda se je poročila z gospodom Zaborskim, ki je kmalu umrl. Njen zakon je ostal brez otrok; sklenila je da bo poslej živela pobožno, Bogu dopadljivo življenje. Kmalu nato se je poročila tudi sestra Gertruda s kontem de Martici. Toda njen zakon ni bil srečen. Konte je preživel večino svojega življenja

v velikih mestih in se ni mogel privaditi mirnemu domu. Potoval je mnogo po Italiji in je zalezal v dolgove. Gospa Gertruda je nekaj časa žalovala za svojo izgubljeno srečo, potem se je pomirila.

Obe sestri sta mislili, da jima ni usojena zakonska sreča, ker nista izpolnili poslednje želje svoje matere.

(Dalje prihodnjič.)

Ivan Vuk:

Trenotek iz življenja

Korak z nepredpisane ceste življenja odjekne na otrocih do četrtega kolena. Iz knjige knjig.

Zunaj je rahlo naletaval sneg. Če je človek gledal v sanjarski zamišljenosti skozi okno, se mu je zdelo, kakor da v zraku razcvetajo drobni beli cveti češenj in gloga in padajo, nežno prhutajoč v hrepenenju ljubezni, na zemljo, poljubljač jo z deviškim poljubom...

Tam v veliki kavarni je sedela pri velikem oknu družba. Dolgočasno je gledala skozi okno na ulico, podzavestno opazujoč na ulici hodeče ljudi in snežinke, ki so padale po njih suknjah in klobukih tiho in nežno kakor pena. Včasih, če je šla mimo kakšna dama ali gospodična, ki se je s svojim pojavom nekoliko močneje dotaknila oces, je zaživela govorica o njenih nogah, o njenem nosku, o njenih očeh, o njeni postavi... Včasih se je pri taki priliki ta ali oni izmed družbe spomnil mikavne zgodbe s plesa ali z izleta, ovil tisto zgodbo v leposlovno obliko in jo pripovedoval. Ostali so poslušali, kadili, se smejali, tuintam kakšno pripomnili, da je dobila zgodba idilično-humoristično noto.

Joža Grmič se je hkrati nagnil nekoliko bliže k oknu in gledal. Njegov obraz z jastrebji potezami, kar ga je delalo samozavestnega, je dobil ostrejšo potezo tam med obrvmi.

«Kaj vidiš?» sta se oglašila dva in tudi pogledala. «Aha,» sta rekla, «Zorislavo, operno pevko? Čedno dekle!»

Vsi so pogledali in slišalo se je odobravanje.

«Stopa, da se človeku zdi, kakor da je brez teže... Elastično je tisto telo v kožuhi in človeku resnično zagomazi v srcu, če jo tako pogleda.»

«Njen obraz je kakor mleko,» je dodal drugi. «Kaj je sicer na njem in na nji sploh lepega, ne veš povedati. Vse je kakor iz enega, nedeljeno, in zdi se, če bi kaj bilo malo drugačno, bi se že ne ujemalo s celoto. To so umetnosti narave, ki včasih oblikuje z vso prezčnostjo svoj umotvor.»

«No, no...», se je nasmejal Joža Grmič. «Saj nisi v ateljeju... Dober model je bil in zato je odtisk tudi lep. Poznal sem tisti model.»

France Krm, korepetitor v operi, je pripomnil:

«Izborna pevka je. To moram reči.»

«In nič več?»

Gledali so ga, on pa je zmeden povsile oči.

«Repeticije imaš z njo, kaj?»

V tistem vprašanju je bilo skrito tudi nekaj, kar je korepetitorja oznevoljilo.

«Tuintam», je rekel mrzlo. «Navadno ima dirigent žmin oprava z njo... Ali (pogledal je sva-reče po vseh), vsa čast ji. Njen pojav je tak, da te prisili ostati v mejah spoštovanja. Klavir, bogme, poje res vse drugače, če spremlja Zorislavo, in pesem zveni vse lepše, kakor jo je zložil skladatelj, vendar je to vse, kar si upaš misliti pri nji.»

«Eh, beži, beži!» je rekel Joža Grmič in se skrivnostno nasmehnil. «Vsaka ženska je premagljiva, seveda, ne vselej in ne od vsakogar. Poznam te reči. Njena mati je bila tudi krasna ženska. Samoglava, da se tako izrazim, do skrajnosti. Vsak je bil prepričan, da je nedosegljiva. Tudi jaz. Pa kljub vsemu vendarle ni bila.»

«Kako, kako?... Ti poznaš njeno mater? Zorislavino?... Povej!»

Joža Grmič je zamahnil z roko, kakor da hoče nekaj odgnati, in rekel:

«Zgodba je sicer zanimiva, pa ni da bi pravil.»

Ali to je bilo, kakor bi vlil olja v ogenj. Silili so vanj, češ da se samo baha, v resnici pa ne ve nič. Takšni naskoki pa človeka kajpada izzivajo. Zato so izzvali tudi Jožo Grmiča.

«No, pa naj bo, saj smo prijatelji,» je rekel in se ogledal po kavarni. Malo ljudi je sedelo pri mizah, vsi so bili zatopljeni v časopise ali v tihe razgovore. Nedaleč od tam je sedel za mizo en sam mlad človek, tehnik ali nekaj takega, ker je študiral tehnične revije, ki jih je imel cel kup pred seboj. «Povedal vam bom.»

Srebnil je vode iz kozarca.

«Da, tudi mati Zorislave je bila dobra pevka. Samo nastopla ni mnogo. Stremljenja, da bi se uveljavila, pokazala drugim svojo sposobnost in veljavo, ni bilo v nji. To se večkrat dogodi s talenti, da ostanejo nekako zakopani. Bilo mi je takrat dvajset let.»

Grmič se je nasmehnil, kakor pri spominu na nekaj, česar ni znal prav izrabit.

«In to veste,» je nadaljeval, «da človek z dvajsetimi leti, če se zaljubi, ni pameten.»

«Govori, govori!» so ga vzpodbujali.

«Nekako neprijetno mi je danes ob spominu na to zgodbo,» je rekel Joža Grmič, «dasi mi ni žal, da sem jo doživel. Slučaj me je namreč seznanil z gospo Jožico. Tako ji je bilo ime. Ponosna ženska je bila to, nekoliko preveč sama vase zaljubljena... Njen mož je bil dobričina-budalo. Dal ji je vse, kar je hotela, a če ji je kaj predlagal ali svetoval, je naredila ravno nasprotno. Domišljala si je, da ji je vse dovoljeno, a nji ne sme nihče nič prepovedati. Moža je včasih takšno postopanje razjezilo, da jo je ozmerjal, saj drugače tudi ni mogel — a ona je kakor nalašč in kljubovalno naredila nasprotno, govoreč: Ker me žališ, vidim, da mi nečeš dobro. On pa, da ji dokaže, kako ji je dober, ji je zvečer prinesel kakšno darilo...

Da ne mešam... Ona je nastopala na koncertih. To veste, da koncertov ni ravno mnogo in zato je nastopala bolj redko. Nekoč ni bilo na razpolago spremljevalca na klavirju. Jaz sem pa tisti čas tudi brenkal po klavirju. Pa pravi njen mož: Gospod, moja žena bi morala te dni nastopiti. Ali bi ne bili tako prijazni, da bi jo spremljali?

«Kaj si se z njim poznal?»

«Ne. Ali povedali so mu o meni in je prišel kar na dom.»

«A njo? Njo si poznal?»

«Takrat je še nisem osebno poznal. Samo slišal sem, da je lepa in ponosna. No, za spremljevanje mi vkljub temu ni bilo. In sem odklonil. On pa mi je prigovarjal in celo rekel, da mi plača... Saj veste, dvajset let mi je bilo, in denarja oče ni rad dajal. Pa sem rekel: No, pa naj bo!

Tako sem prišel k njim. In tako sem začel zahajati tja. Vabila sta me oba. Ona, da sem ji igral in jo spremljal, kajti pela je krásno, on pa, ker je tako hotela ona. Bil je, kakor sem že rekel, dobričina-budalo. Pri vsakem njenem nastopu sem jo spremljal samo jaz. Nobenega drugega ni marala, dasi, priznam, nisem bil kdove kako dober pianist. In pela je, da so ljudje kar vriskali, in vedno je morala ponavljati. V človeku se ob takih prilikah vzbudi nerazumljivo čuvstvo. Nekaj ti brez besed govori, da je to nekaj tvojega. Čutil sem, da poje samo meni, in to me je spravljalo v nekako nerazumljivo radost in strah. Veste, so v človeku taki trenotki, da sam ne ve, kaj je in kako bi.

Tako se je začelo. Njen mož je bil vedno v službi razen zvečer. Ali jaz sem prihajal k njim tudi podnevi. Tako rekoč vsak dan. Sama sva bila z njo. Igral sem, ona pa je pela. Bila je res kakor nedotakljiva. Vkljub mojim dvajsetim letom me je začela mikati njena bližina. Čutil sem se srečnega, če sem jo videl. Zato sem porabil vsak trenotek, da sem šel k nji. Še šolo sem zanemarjal.»

Vsi so ga napeto gledali.

«To je trajalo nekaj mesecev. Razumeli boste, da pride, če se dva neprestano, dan za dnem, vidita, samo po sebi do ozkega prijateljstva. Če

sta pa ta dva moški in ženska takšne ali drugačne starosti, je medsebojna privlačnost neizbežna. Saj Weininger v svoji knjigi 'Spol in značaj' govori: Ljubim te — pomeni: hočem te. Tisto hotenje po ženskem utripu, po moškem objetu je pragon razmnoževanja, ki so ga pa zaradi lepšega oblekli v: ljubim te.»

«A njen mož ni nič opazil?»

Vse oči so gledale vprašajoče na Jožo Grmiča.

«Bil je dobričina-budalo, sem že rekel,» je odgovoril. «Smatral je vse za prijateljstvo, na ženo se je zanašal kakor na svetinjo. Nji je včasih povedal, da je nekoliko preveč domačnosti v mojem vedenju.

Žena si, ji je rekel. Čast svojo in mojo boš znala čuvati, to verujem. Vendar, draga Jožica, omeji te obiske. Ljudje bodo govorili in — z ognjem in slamo se ni šaliti, vkljub vsemu.

Ona mu je seveda s svojo lastno energijo izbila vse sumnje. Govoriš, kakor da sem kakšna lahkomiselna ženska. Saj to ni noben greh, če imam prijatelja.

Ko mi je to pripovedovala, se je smejala vsa zadovoljna. In tisti smeh me je podžgal. Vzbudila se je v meni nekaka zavest ali nekakšno samoljubje, ki me je dražilo: Kaj sem res tak, da bi ne smel pogledati ženske? ... Da bi ne smel čutiti njene ljubezni? Govorilo mi je še drugo: Omožena je... Ne ruši zakonskega miru, zakaj s tem bo nesrečna tudi ona. Pa je zopet nekaj drugega reklo: Ljubezen je žrtev... Za solncem pride vedno dež in nič se na svetu ne dobi zastoj. Kaj tisto, kar bo, to, kar je sedaj, se mora vzeti.

Take debate so se vršile v možganih in jaz sem kolebal kakor veja v vetru.

No, nekoč, ko mi je pripovedovala, da jo je mož ozmerjal in ji rekel, da ne smem več prihajati, če njega ni doma, je vsa razljučena rekla: On si domišljuje, da moram samo njega gledati, in bi rad, da bi ga ljubila kakor kakšno dekle. Po teh letih zakona — živela sta že petnajst let skupaj — pa se človek naveliča... Takšni so vsi moški: sami smejo vse, ženski pa nič ne dovoli. In kakor da delam nekaj, kar ni dobro.

Bogme, znala se je, vsaj zdelo se mi je, opravičevati. Tega, da je ravnal z njo kakor s sebi enakim in je ni držal, kakor je to navada pri moških, ki gledajo v ženski le žensko, ni mogla razumeti. Nisem vedel še takrat, da ženske hočejo nad sabo nadzorstvo, a če ga ni, zabredejo in dolže moža, češ: ti si kriv, zakaj me nisi držal! In kajpada je v meni tudi vstal odpor: Zakaj bi ne smel hoditi? Ta odpor ni dovoljeval drugih razmišljanj. Ko človeka objame tisto poželenje, ki se, kakor veste, imenuje ljubezen, takrat ni mesta za razmišljanja.

Tikala vas bom, je rekla naenkrat. Nalašč, ker je tak. Hočete? Pri srcu mi je bilo, kakor da me je nekaj z mehko, toplo roko prijelo. Samo pogledal sem jo, reči nisem mogel nič. Ona pa se je nasmejala. Njena roka je šla po mojem licu in rekla je: Norček...

Joža Grmič je srebnil vode. Ostali pa so sedeli in poslušali. Ker ni nadaljeval, je vprašal korepetitor Krm:

«No, kako pa se je končalo?»

Joža Grmič se je nekoliko zgenil, kakor iz zamišljenosti.

«Kako? ... Njen mož naju je nekoč, slučajno, vrag si vedi, bila sva že preveč neprevidna, dobil, ko sva skupaj sedela na enem fotelju.»

Oči vseh so se zaiskrile.

«Pardon... popolnoma nedolžna reč. Ker povem vam, da tega še danes ne razumem, zakaj sem bil takrat tako platonične narave. Prijetna mi je bila njena bližina, njene roke, njena usta... A dalje si nisem upal, niti pomislil nisem na kaj drugega... Kako je bilo z njo, ne vem, ali žarela je v lica kakor vrtnica. Tedaj mi je bila najmiljša. Nisem pa še razumel, da je tisto žarenje hrepenenje po sreči, da je ono sad tistega drevesa Spoznanja, nekoč prepovedanega, kar naredi človeka bogu enakega. Danes, zdi se mi, ko na to mislim, mi je žal. Ker zakaj bi ne bil srečen in bi ne osrečeval, zakaj bi ne postal bog, pa četudi za trenotek, če je takšno hotenje v obeh.»

«No, kaj je rekel njen mož, ko vaju je tako zagledal?»

Joža Grmič je počasi pokimal z glavo.

«Obstal je, kakor da je okamenel. Z obraza je izginila vsa barva. A to le za hip. Gospa Jožica je skočila pokoncu. V glasu je bilo, kakor da se je utrgala struna.

Ti si? On pa je rekel: Da. Jaz... Ozrl se je name, ki sem obsedel v fotelju, pogledal njo in rekel: Ne zamerita... Nisem vedel... So trenotki v življenju, šola, ki ga pouči, da ne zaupaj nikomur!...

Če danes o tem premišljuje, vidim, da je bil to čudak. Ne bom govoril o krivdi, je nadaljeval počasi. Vsi trije smo krivi. Vi, mladi človek, ste pozabili, da je ta dama poročena žena in da izrabljate gostoljubje. Ti, Jožica, si pozabila, da so za vsako reč in korak svoje meje. Jaz, ker sem dopuščal priliko... Odidite, gospod, in ne prihajajte več... To je edina mirna rešitev... Ona pa je rekla z glasom, ki se mi je zdel nenavadno kljubovalen: Ne. Ti boš prihajal... Kdo ima pravico tako govoriti... Prijatelja sva, in jaz se prijateljem ne odrečem...

Danes vem, da ona ni razumela globine odpustanja, ampak je tisti mirni glas svojega moža smatrala za nekakšno ponižanje. Takrat pa se mi je zdela kot odločna, samozavestna ženska, ki me je s svojo odločnostjo tako rekoč pozivala, da moram tudi jaz pokazati svojo odločnost. Vstal sem in rekel: Gospod, če gospa reče, da lahko prihajam, bom prihajal... Jaz spoštujem gospo in jo bom branil!»

Jože Grmič je pogledal ostale in rekel:

«Veste, budalo je bil tisti njen mož. Če bi meni kdo danes v takem slučaju to rekel, jaz bi mu prisolil takšno klobuto, da bi videl zvezde. On pa je pogledal na svojo ženo. Videl sem, da mu je obraz še bolj pobledel. Ti vztrajaš? Ona pa je

dvignila glavo visoko, kakor znajo to ženske, če hočejo izraziti svojo moč in kljubovalnost: Vztrajam... Hvala! je odgovoril tiho in odšel. Ko je odšel, pa je bilo v meni in v njej, kakor da se je prekinil v naju električni tok... Sesedla se je na stol, in jaz sem obstal kakor onemel. Samo tiho je rekla: Kaj je rekel? Odšel je, sem tiho odgovoril. Kam? je zakričala, in v tistem kriku je bila groza, da sem planil k vratom. Obema je bilo, kakor da stojiva ob grobu.»

Joža Grmič je utihnil. Srebnil je vodo iz kozarca in se zagledal na ulico. Videlo se je, da ga je spomin prevzel. Ostali so nekaj trenotkov molčali. Nato pa je vprašal korepetitor Krm:

«Samomor?»

Joža Grmič je pogledal in zmajal z glavo:

«Groza naju je bilo pred to mislijo, vendar, kakor sem rekel, dobričina je bil in velik filozof in psiholog. Ni se ubil. In danes vem, da je imel svoja čuvstva v oblasti. Kaj se izplača zaradi nezvestobe ene ženske vreči življenje od sebe? Kaj se izplača tako imenovani greh drugega maščevati na samem sebi, pa četudi je to greh lastne žene? ... Če se natančneje pogleda, spoznaš, da je tista bolečina pojav podzvestne in privzgojene tradicije o privatni lastnini. Saj smatramo vkljub oboževanju ali prav za prav zaradi oboževanja, da je ženska last moža, ki jo vzame za ženo, in se je zato noben drug ne sme dotekniti, ona pa nobenega drugega pogledati. Ko trezno premišljaš, vidiš, da je ta reč nekoliko drugačna. Po mojem greši ženska le tedaj, če ji je ljubček vse, a moža pri tem prezira in zanemarja. To pa v tem primeru ni bilo, vsaj videl nisem, da bi bilo. Ona je imela res da svoje muhe. Možu je rada kljubovala. Drugače pa ga je cenila in bila ponosna nanj. Rada je omenjala, kako je pameten in dober.»

«Torej ji je odpustil?»

«Tudi takrat si nisem mogel razložiti, kako je mogel biti tak dobričana-budalo. No, danes sem drugega mnenja. Če ženska svojim čuvstvom žrtvuje svojo čast, je pač to trenutni padec. Saj ima tudi kri v žilah kakor moški. Če se pa ženska, s katero si živel petnajst let, naenkrat zave, da je v lahkomišelnosti, v omotici erotike naredila korak, ki bi ga z duševnim privoljenjem ne naredila, in to pokaže, tedaj začutiš v sebi čuvstvo, ki mu pravijo odpustanje. In to čuvstvo je bolj zdravilno kakor v prvem razburjenju stisnjena pest in škripajoči zobje. To sem tudi takoj videl. Nje nisem več spoznal. Oči so ji blestele kakor vragu in s prstom mi je kazala vrata: Izginite!

V glasu je bilo, kakor da je nabrušen mesarski nož. Jaz seveda sem se uprl. Kako bi ne, ko pa sem naenkrat začutil, da jo silno ljubim, in mi je ves ta kaos zakonskih razvalin nekako tiho šepetal, da bo sedaj ona lahko resnično moja. Draga, sem rekel, ljubljena... Stopil sem bliže, da bi jo prijel. Ona pa je rekla s takim prezirom, da se mi je noga ustavila: Smrkovec. Če sem si preveč dovolila, je grdo, a da ste se vi drznili... tako študentovsko... Še zavedel se nisem, da me na-

enkrat viče. Bila mi je naenkrat kakor boginja, ki se je pojavila, da me požene iz raja, v katerem sem prelomil zapoved. V možganih so mi švigala vprašanja, ki so iskala odgovora: Ali je to ona, Jožica, tista, ki sem jo spremljal na klavirju, ki mi je pela in sem jo tikal, ki se je smejala in mi dala čutiti, da ji nisem vseeno? Ali je to ona?

Odgovora nisem našel. Arhangel, lepši v tem svojem obupnem gnevu kakor v ljubimkanju, me je z gesto svojega prsta tako rekoč vrgel iz sobe.

Joža Grmič je segel v lase, nato pa srknil iz kozarca. Videlo se mu je na očeh, da je živo obudil spomine.

«Si se kdaj še srečal z enim ali drugim?»

Zmajal je z glavo:

«Z nobenim... Ah, če bi kdo vedel, koliko sem prestal. V prsih me je bolelo nekaj, kakor bi mi kdo žgal jetra in srce. Hrepenenje po nji mi je peklo oči in stiskalo grlo. Miru nisem našel. Takšne bolečine erotičnega poraza so hujše od vsake druge bolečine.»

Za hip je nastal molk. Zunaj je padal sneg, ljudje so hodili po ulici in mimo okna kavarne.

Joža Grmič je globoko potegnil sapo v pljuča in, izdihajoč jo, rekel:

«Tako, vidite, se je odigrala tista, rekel bi, simfonija zakonske nezvestobe in oduševanja. Ne intonirala bi se pa, če bi njen mož, kakor sem že rekel, ne bil tak dobričina-budalo, ampak bi jo

držal — saj veste, ženska je ženska in potrebuje močne roke — bolj trdno. Naučil sem se pa ene resnice: čim lepša je namreč ženska, tem trdnejša pest mora biti njeni duševnosti in čuvstvom čuvaj... Ker sama sebe ne zna čuvati.»

Malo omizje je molčalo, ko je končal Joža Grmič svojo zgodbo. Bilo je, kakor da je nekaj neprijetnega leglo mednje. Samo korepetitor Krm je rekel:

«Vendar... tvoj greh je za tretjino večji od njenega in njegovega. Gostoljubnost si zlorabil... jaz bi te, ne zameri, pretepel, ako bi bil on.»

Joža Grmič je dvignil glavo in ironično rekel: «Poznam tvojo navdušenost. Zaljubljen si v Zorislavo... Daj, kakor mati je...»

Vsi so se prisiljeno zasmejali. Od sosednje mize pa je vstal mlad človek, odložil revije in stopil k Joži Grmiču. Brez vsake besede je zamahnil in po vsej kavarni je zazvenel glasen tlesk dlani ob obraz Jože Grmiča.

«Gospod,» so vzkliknili. «Gospod, kaj je?»

V vzkliku je bilo mešano čuvstvo presenečenja s čudnim nerazumevanjem.

Mladi človek pa je rekel mirno:

«Kar je pozabil dobričina-budalo, sem izpopolnil jaz, njegov sin.»

Poklonil se je z vso vljudnostjo in sedel nazaj za svojo mizo in se zopet zatopil v revije. Vsi drugi so molče vstali in odšli, samo Joža Grmič je obsedel ves bled in strmel v mladega človeka...

Paul Burke:

Dokaz

Paul Burke je dobil lani za svoj roman »Značaj« ameriško literarno nagrado.

o je Tom Mitchell zastore neslišno zaprl za seboj in oprezno prižgal svojo žepno svetilko, je začel hitro in po načrtu preiskovati sobo. Znašel se je v majhni sobi s preprostim, udobnim pohištvo, ki jo je lastnik najbrže uporabljal zvečer. Peč je bila še zmeraj topla, kozarci, do polovice izpraz-

njena steklenica in tobak — vse je še ležalo razmetano po mizi. Tom Mitchell si je vzel pest smotk, skušnjavam steklenice pa ni podlegel. V poslovnih urah se mu je zdela vzdržnost nekaj samo ob sebi umevnega.

Spretno je prebrskal predale pisalne mize, v njih pa ni našel ničesar, kar bi se izplačalo vzeti. Potem je preiskal še vsebino male omare brez uspeha. In videl je še, da v tej sobi ne sme računati na boljši plen.

Kakor senca se je splazil k težkim zastoram na drugi strani sobe. Temu, da se je znal gibati skoraj neslišno, da je bil spreten kakor mačka, da se je znal tudi v najgloblji temi umakniti nastavljenemu pohištvo in da je imel jeklene živce, se je moral zahvaliti, da je mogel doslej opravljati svoj vlomilski poklic s precej zadovoljivim uspehom.

Pred vratci je obstal in prisluhnil; potem je oprezno segel z levico skozi zastore. Tedaj pa se je zgrozil. Začutil je okoli svojega zapestja jeklen prijem in nekaj ga je s silo potegnulo v sosedno sobo. Preden se je še prav zavedel, je že zagorela luč, in Tom je zagledal posmehljivo se režeč obraz velikega, močnega moža, ki ga je še zmeraj stiskal za zapestje in mu z desnico molil revolver pod nos.

«Desno roko kvišku!» je začul Tom. «Ali imate kaj orožja s seboj?»

Tom je odkimal. Bil je dobrodušen fant, ki še muhe ne bi bil mogel ubiti. Možak pa je segel v njegove žepe in se prepričal na lastne oči, da je res neoborožen.

«Sedite na stoli» je velel neznanec, ki ga je tako neprijetno presenetil. Tom Mitchell je ubogal; tudi če bi bil hotel storiti kaj drugega, tega ne bi bil smel. Moral je ubogati. Njegov nasprotnik je bil dosti močnejši od njega in razen tega še oborožen. Mimo tega je trpel Tom še zmeraj na posledicah svetovne vojne.

«Torej vlomilec, pravi vlomilec! In kakor nalašč nočjo noč!» je dejal možak, kakor bi govoril sa-

memu sebi. «Kakšna sreča! Prilezli ste seveda skozi balkonsko okno. Ali niste bili nič presenečeni, ker je bilo odprto?»

Tom Mitchell se je v svojem življenju izučil, da v nekaterih okoliščinah človek kar ne more biti dovolj oprezen v besedah, in je zato rajši molčal.

«In k temu še prav moderen vlomilec», je možak nadaljeval in pogledal rokavice na Tomovih rokah. «Odtiski prstov so nevarni, kajne? Sodim, da ste hoteli ukrasti Elmerjeve demante.»

«Še nikoli nisem slišal besedice o njih», je Tom kratko odvrnil.

To je bilo tudi res. Tom Mitchell je bil mož preprostega okusa; dokler mu je poslovno delovanje toliko neslo, da je lahko plačeval najemnino za svoje mirno stanovanje, dokler je imel za pivo in vino in še za svojega pol tucata papirja, ki jih je redil, je bil zadovoljen. Tudi v to hišo je prišel le zato, da dobi nekaj malega: računal je, da bo v pisalni mizi nekaj stotakov in še kakšna druga malenkost, ki jo bo lahko vzel s seboj.

«O Elmerjevi ovratnici ste pa nedvomno že kaj slišali», je vztrajal možak z revolverjem. Vsi ljudje vaše vrste ga poznajo; srčkani kamenčki so vredni malone milijon.»

Tom je mirno obstal. Nekaj čudnega je zbudilo njegovo pozornost. Res nenavadno! Kakor je videl, je bil njegov nasprotnik v salonski obleki, v fraku in z belo kravato; toda poskrobljena srajca je bila vsa zmečkana, kravato je imel postrani in oprsnik je imel odpet.

«Nič ne vem o vaših demantih», je naposled dejal Tom, «res ne. Toda kaj mi to pomaga? Dobili ste me. Pokličite takoj policijo.»

«To se bo seveda zgodilo», je potrdil možak in se surovo zasmel. «Bojim pa se, da boste morali še prej pozdraviti gospoda Elmerja v njegovi sobi. Jaz sem namreč njegov sluga.»

«No, prav», je dejal Tom in vstal; «če me mora hišni gospodar na vsak način videti, je najbolje, da se komedija čim prej konča.»

Sluga je odrinil zastor s cevjo pištole.

«Pojdite tiho pred mano, da ne bova motila drugih ljudi v hiši. In nikar ne poskušajte kakšne neumnosti!»

Kratek hodnik ju je vodil do drugega zastora. Potem se je znašel Tom v veliki sobi, ki je bila polna knjižnih omar. Velika blagajna je stala v kotu. Njena vrata so bila na stežaj odprta in okoli nje je ležalo po tleh vse polno papirjev. V globokem naslanjaču pri pisalni mizi je nekdo negibno sedel in roka mu je visela čez stolovo naslonilo.

«To je gospod Elmer», je kratko dejal sluga. Tom je napravil nekaj korakov proti naslanjaču, toda iznenada je odskočil pred tem, kar je zagledal. Veliki, močni možak v naslanjaču je bil mrtev; višnjevkastordec pege na obeh straneh njegovega vrata so pričale, da ga je nekdo zadavil. Oči so mu skoraj skočile iz jamic in usta je imel odprta.

«Za božjo voljo, umorjen je», je šepnil Tom. «Zadavljen je. Kdo ga je — vi ste ga umorili!»

«Ne, prijateljček moj», se je posmehljivo zarežal sluga. «Kdo drug je mogel biti kakor vi?»

Za trenutek sta strmelata brez besed drug v drugega; iznenada pa je doumel Tom pomen teh besed.

«Vi ste ga zadavili», je sluga nadaljeval. «Nekako ste zvedeli, da bo ostala ovratnica nocoj doma in da jo bo gospod Elmer sam stražil. Vlomili ste v hišo, zadavili gospoda Elmerja, ko je v naslanjaču zadremal, potem pa ste vdrli v blagajno in ste hoteli prav

tedaj izginiti, ko sem prišel jaz v sobo. Tako vsaj bom jaz dogodek popisal. Seveda boste tudi vi poskušali vse zanikati in hoteli boste natvesti policiji bajko o vlomu, toda kdo bo verjel vlomilcu, ki je bil že bogve kolikokrat kaznovan?»

Tom je postal iznenada docela miren. «Imenitno», je dejal in prikimal, «imenitno izmišljeno! Zdi se mi pa vendar, da ima vaš načrt nekaj lepote napak. Kaj pa sem, na primer, storil z ovratnico?»

«Najbrže ste jo vrgli z balkona svojemu pomagaču, ki vas je spodaj čakal in stražil», je sluga resno odgovoril in se spet nasmehnil. «Kaj če ne najdejo tega pomočnika? Pod balkonom je na vrtu cela kopica odtiskov čevljev, vaših, ki ste jih sami tam pustili, in drugih. Pred dvema urama sem jih napravil cel kup s tujimi čevlji. Malo preden ste se prikazali, sem te čevlje v peči sežgal. Če ne bi bili vi prišli kakor naročeni, bi bil policiji sam rekel, da so morali biti vlomilci.»

Potem je začel iznenada metati stole po tleh. Nato je pritisnil na stikalo sobnega zvonca in začel na ves glas kričati: «Pomagajte! Pomagajte! Za božjo voljo! Gospod je umorjen!»

V nekaj trenutkih je prišlo najmanj šest službnikov v sobo. «Primito trdno možaka, ki sem ga ujel», je zaklical. Jaz pa moram takoj poklicati policijo in zdravnika. In da se nihče ničesar ne dotakne, dokler ne pridejo uradniki.»

Tom Mitchell, ki sta ga trdno držala vrtnar in šofer, je bil menda med vsemi temi ljudmi najmirnejši. Samo on je ostal ravnodušen in še trenil ni z očmi. Delal se je tako, kakor da ga vse to ne bi nič brigalo, še nekaj minut kesneje, ko so prišli policisti. Sluga je začel tedaj pripovedovati svojo zgodbo na videz razburjeno, vendar pa jasno in prepričevalno.

«Ali bi radi kaj pripomnili?» je vprašal Toma uradnik, ki je vodil preiskavo. In Tom je povedal svojo resnično zgodbo mirno in natanko in se še zmenil ni za posmehovanje vseh ljudi v sobi.

«Če že hočete tajiti, bi si pač morali izmisliti pametnejše izgovore», je odvrnil naposled uradnik, ko je Tom končal. «Neumnosti, ki ste nam jih nakvasili, vam pač nihče ne bo verjel.»

«Še trenutek, prosim», je dejal Tom mirno, ko mu je hotel uradnik zvezati roke. Zavihal je svoj desni rokav in potegnil iz njega svojo roko, ki je bila do komolca umetna.

«Zdaj mi pa povejte», je vzkliknil in zagrozil slugi s krclem desne roke, od katere je visel prazen rokav. «Zdaj mi pa povej, lopov, kako more človek, ki ima le eno roko, in še to samo levico — desno je vzel vrab pri bitki ob Somni — kako more tak človek zadaviti moža, ki je skoraj dvakrat večji od njega, in potem še vdreti v blagajno? Povej mi to, razbojnik morilski!»

V zakonu.

Gospod Koren in gospa Korenovka gresta v gledališče.

«Ali dobro vidiš?» vpraša ona.

«O, da.»

«Ali sediš udobno?»

«O, da.»

«Ali ne vleče.»

«O, ne.»

«Potem pa zamenjajva prostor.»

Valentin P. Katajev:

EKSEMPLAR

Katajev je sovjetski pisatelj, rojen 1897 v Odesi. Znan posebno po romanu »Depravdanti«. Ljubljansko gledališče je igralo njegovo komedijo »Kvadratura kroga«, lani pa so uprizorili njegov skeč »Milijon težav«. V slovenskem tisku je izšlo tudi že nekaj njegovih kratkih humoresk, ki jim pridružujemo še naslednjo.

v tej omari, je dejal upravnik muzeja, »se nahaja, edini te vrste v vsem SSSR, redek eksemplar prebivalca iz dobe leta 1905.«
 »Voščena figura ali strašilo?« se je resno zainteresiral nekdo od izletnikov.
 »Ne, dragi moj sodrug,« je ponosno pripomnil upravnik, »ne. To ni ne voščena figura ne strašilo, marveč stvarni, od moljev in zoba časa nedotaknjeni, izredni eksemplar prebivalca iz dobe leta 1905.«

»Kako to?« so vprašali vsi izletniki hkratu.
 »Pa tako. Edini primer letargičnega sna na tem svetu. Čudež v duhu Wellsa. Človek se je pred dvajsetimi leti onesvestil, pa se še do danes ni zavedel.«

»Nemogoče!«
 »Bežite s vojim, nemogoče! Stvar je bila takale. Tega prebivalca so leta 1905. po pomoti zadržali skupno z nekaterimi demonstranti ter ga odvedli na policijo. »Kdo si?« je vprašal dežurni uradnik. »Jaz, vaše blagorodje, jaz sem uradnik dvanajstega razreda, in... nič takšnega nisem.« — »Ej, lažeš! A zakaj ti je videti v očeh osvoboditeljsko gibanje? Molči! Kateri stranki pripadaš?« In ga je kresnil s pestjo. A ta človeček je padel v najglobljo otrplost, ki se je potem prevrgla v letargičen sen. Svoje dni so mnogo pisali o tem celo tuji listi. Niti najboljši zdravniki mu niso znali pomagati. A ugleden profesor je izjavil naravnost: »E, zdaj se ta subjekt pred dvajsetimi leti ne bo prebudil iz letargičnega sna.« No, zdaj vidite, kako je s to zadevo, dragi sodrug!«

»Kaj, pa se je zares ohranil? A kako zanimivo in poučno bi ga bilo videti!«

»Saj, saj, takoj ga boste videli. Takšen, veste, zanimiv eksemplar. Kratkotrajno, manjka mi besed. Dežnik, galoše, srebrna ura — vse v najlepšem redu. Izreden primer prebivalca. Prste si boste obliznili...« Prosim, prepričajte se.»

S temi besedami je upravnik odprl omaro — in iznenada, poražen, odskočil.

Omara je bila prazna.

»Izginil je!« je žalostno kriknil upravnik.

»Ukradli so ga, gotovo,« so dejali izletniki, »žalostno dejstvo!«

»Nemogoče, da bi ga bili ukradli! Res je, križe z grobov krajejo. Dogodi se. A do mrtvecev še niso prišli.«

»Pa kaj potem? Kaj? Sam pač ni odšel?«

»Dovolite, sodrug! Prav zdaj je vendar preteklo dvajset let. Mogoče se je prebudil, in potemtakem...«

»Zelo verjetno.«

»V tem primeru,« je zakričal upravnik, »ga moramo hitro najti. Sicer utegne nesreča še pod avtobus pasti. In jaz odgovarjam zanj. Kako to, da ga vratar ni opazil? Oprostite, sodrug! Hiteti moram, hiteti!«

Ko se je bil prebudil iz letargičnega sna, si je prebivalec najprej otipal noge — da mu niso morša propadle galoše, potem dežnik, se useknil, se previdno splazil iz omare in nemoteno odšel na ulico.

»Domov! Čim prej domov!« je zašepetal. »Za božjo voljo, kaj si bo neki mislila moja žena? Kaj bo rekel

tajnik! Prenočiti na policiji — kakšna sramota! Kočijaž, Tretja meščanska!«

»Dva rublja.«

»E, batjuška, ti si se menda volčjih jagod prenažrl! Petnajst kopejk!«

»Ti sam si se prenažrl volčjih jagod! Čeden popotnik si!«

»Capin! Še žalil me boš! Bi rad na policijo, a?«

»Glejte si ga no, še z žandarji mi grozi!«

»Ah, ti živina! Posmehuješ se oblasti? Si protidržaven? Čakaj, golobček, ta hip te zapišem! Žandar!!!«

»Poglej ga!« je kliknil kočijaž z rešpektom. »Le kje so ljudje izvohali, da dobijo tudi ob nedeljah žganje? Jaz tega ne vem. A vsekakor ga ni popil več ko dve steklenici, ko se pa še drži na nogah in kriči: žandar!«

Prebivalec je skrbno zapisal številko predrznega kočijaža in šel peš dalje.

»Sodrug, povejte mi no, kod pa se pride do Dmitrovske?« je vprašal prebivalca mlad pasant.

»Kaaaj?« se je naježil prebivalec. »Za koga me pa imate? Vi mislite nemara, da pripadam osvoboditeljski stranki? Nisem sodrug!«

»Potem pač državljan. Oprostite.«

»Nisem državljan.«

»I, kdo pa ste potemtakem?«

»Jaz, jaz sem uradnik dvanajstega razreda in nosim odlikovanje svete Ane tretje stopnje. A če so me po pomoti pridržali z revolucionarji, to, mladiček, še ni dokaz...«

Mladenič je uprl svoj pogled prebivalcu v oči in se previdno umaknil v stran.

»Kakšna neprijetnost,« je zamrmral prebivalec. »Že na ulici mi pravijo sodrug. Bog varuj, še tajniku bo prišlo na ušesa. Skoroda gotovo je, da me bodo pahnil iz službe. Treba je nekaj ukreniti...«

Prebivalec je zaril roke globlje v žepa in zapel: »Bože, carja hrani.« (Carska himna.)

»Ej, kolporter! Daj mi, dragi, dve številki, Ruskago Znamenij.« (Dnevnik v carski Rusiji.)

»Kaaaj —?«

»Znamenij, ti pravim, Ruskago mi daj dve številki, ali še bolje: tri.«

»Takah listov ni.«

»Ni? E, pa mi daj Novoje Vremja.« (Tudi dnevnik v carski Rusiji.)

»Nimam.«

»No, kaj pa imaš potem?«

»Delavski list, Pravica, Rdeča zvezda.«

»Glejte ga nesramnega smrkavca! Si protidržaven? Z nelegalnostmi kupčuješ? Čakaj, na policijo te spravim, capin!«

»Nimate pravice. Jaz plačujem davke.«

»Dobro! Ti bom že pokazal davke!«

Prebivalec je skrbno zapisal osebni popis in številko puntarskega kolporterja ter šel dalje, dolgočasno škripajoč z galošami. Nad fasado velike zgradbe je prebral napis: »Moskovski komite Ruske komunistične stranke.«

«Ta-akoo... Čedna reč. Kar ob belem devu, kar človeku pred očmi rušijo red. Tako bom tudi zapisal. In tudi ulico zapišem. In številko. Vse bomo zapisali.»

Prebivalec je vse te nepobitne dokaze zapisal v beležnico in šel dalje.

«Sodrug, mi lahko prižgete cigareto?» ga je ustavil debel državljani v bobrovem kožuhu.

«Hihihi... Nikar ne dvomite. Na noben način. Prav nič ne sodelujem v nelegalnih podzemeljskih organizacijah, revolucionarnih krogih in političnih skupinah. In nisem, kako naj rečem, nisem sodrug, a če sem že prenočil na policiji, to je, verjemite mi, vaše prevashodstvo... neroden nesporazum... Nesrečno naključje... Va... va... va...»

Državljan v kožuhu je prepaden odskočil v stran.

Upravnik muzeja, ki je prebrskal vso Moskvo in se ves obupan zaradi brezuspešnega iskanja kesno vrnil, je nazadnje na svojo srečo vendarle našel izginuli eksemplar prebivalca. Eksemplar je klečal sredi Gledališkega trga in jadikoval:

«Kot poštenjak vam pravim, usoden nesporazum... Uradnik dvanajstega razreda sem in nobenih stikov nimam... A če sem prenočil na policiji, je bila to samo pomota, bog mi je priča... Bože, carja hrani! A kar se tiče kočijaža št. 4921 in kolporterja št. 12 (blondinec, 14 let, modre oči, posebnih znamenj nima)

— vam lahko potrdim, da so zapleteni v gibanje, posebno kolporter, ki prodaja podzemeljsko nelegalnost... In lahko vam dam naslov Moskovskega komiteja Komunistične stranke... A če sem prenočil na policiji, to verjemite...»

Mnogi pasantje so se ustavljali in mu darovali po kopejko.

Dva tedna se je mučil upravnik, ko mu je razlagal stvarne doživljaje in spremembe, ki so se dogodile v zadnjih dvajsetih letih.

V začetku tretjega tedna je prebivalec razumel.

In h koncu tretjega tedna je stopil v urad.

V začetku četrtega tedna je nekako mimogrede, ob opoldanskem odmoru dejal tovarišem:

«1905. leta? Kako ne, kako ne! Spominjam se. Lahko rečem, da sem celo osebno sodeloval v borbi za anarhijo. Bil sem, veste, aretiran. Zaradi sodelovanja v demonstracijah... Polne roke dela! A kaj bi govoril! Mi smo — stari združeni revolucionarji. In sploh, vihre sovraštva pode se nad nami'... (= verz iz revolucionarne pesmi 'Varšavjanka')...»

Pripovedujejo, da je nekoč zelo uspelo predaval o «spominih iz leta 1905.»

Zatrdno tega ne vem.

Vse drugo pa je — dejstvo.

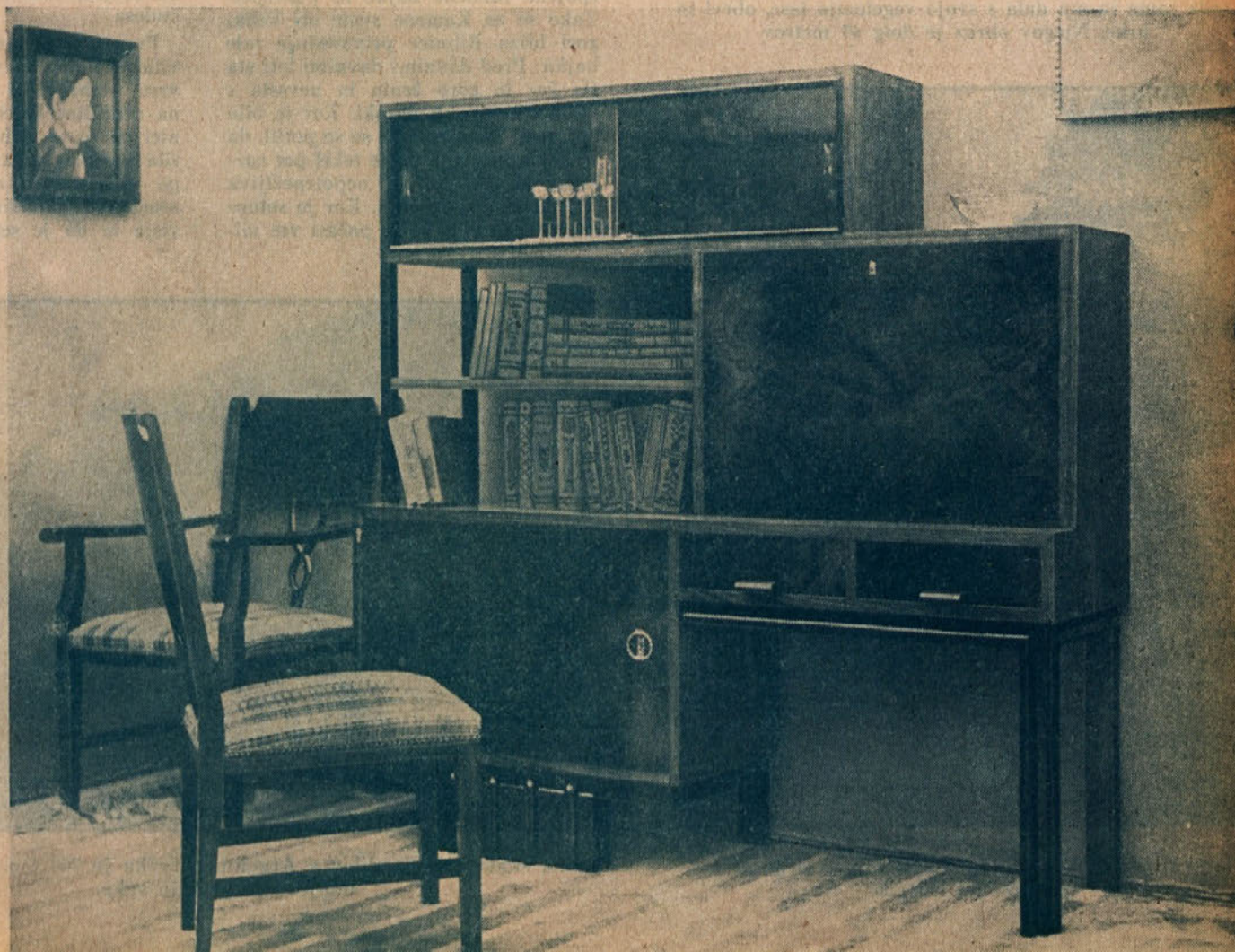
(Poslovenil M. K.)

Tale knjižna omara bo Vaša,

če nam boste pridobili največ naročnikov

PRIDOBITE
NAM VEČ
KAKOR 20
PRIJATELJEV,
DA POTEM
LAHKO
TEKMUJETE
ZA TOLE
KRASNO
OMARO.
ZA ŠTIRI
NAROČNIKE
DOBITE
KNJIŽNO
POLICO,
ZA ENEGA
NAROČNIKA
ROMAN
„MARFA“.

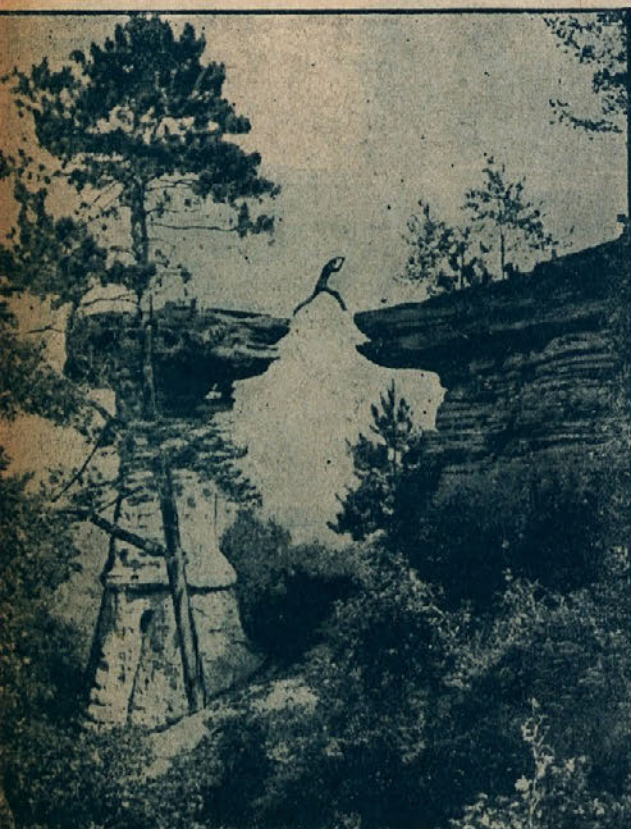
PREČITAJTE
RAZPIS, KIJE
OBJAVLJEN
V PRVI
ŠTEVILKI
NA STRANI
31 IN 32.
UPORABITE
PRIJAVNICO,
KI JE PRI-
LOŽENA
SREDI LISTA.

SVETOVNA ČUDESA

Veliki Buddha v Kiočangu v Aziji. Izklesala ga je priroda sama in mu dala s svojo vegetacijo lase, obrvi in brke. Njegov obraz je dolg 45 metrov

Naravni most v Wisconsinu v Ameriki, ki ga je prejkone izvrtal ledenik.

Priroda je dostikrat veliko večji mojster od človeka. S svojim nevidnim orodjem, časom, je ustvarila polagoma prava čudesa, ki jih ves svet občuduje.

Priroda je velik mojster. Človek občuduje njena stvarstva in potrebuje dostikrat dokaj časa, preden razreši problem te njene spretnosti. Vsi tisti, ki so kdaj potovali po naših krajih, kjer je vse polno posebnih lepote, so lahko videli čudovite tvorbe, ki jih je priroda v teku časa ustvarila. Tako se vidijo marsikje prelepe soteske, tokave, boči, klanci, planine, grebeni in pečine, ki s svojim čudovitim videzom priklepajo potnikovo pozornost nase. Med temi nenavadnimi tvorbami prirode so katerikrat prava čudesa. Cele stene, velikani po svoji teži in svojem obsegu, so dobile oblike bitij ali predmetov ali pa samo posameznih delov človeškega ali živalskega telesa, vidijo se pa tudi stene, ki spominjajo na sad tega ali onega drevesa. Po tem, kakršen videz imajo, jim je dal narod dostikrat tudi ime. Tako potnik, ki ga zanese pot v naše kraje, lahko sliši najrazličnejša imena posameznih pečin, gorskih grebenov ali celega pogorja. Babji zob, Stol, Dedec, Baba, Triglav, Podrta gora, Menih, Jelenska gora, Kameni svatje itd., vse to so imena, ki jih je dal naš narod raznim pečinam in vršacem. Z njih videzom in postankom so tudi spojene različne bajke in pravljice. Tako se za Kamene svate ob Veliki gori blizu Ribnice pripoveduje tale bajka: Pred davnimi davnimi leti sta šla čez to goro ženin in nevesta s svati v cerkev k poroki. Ker je bila pot dolga in dan vroč, so se potili, da so komaj sopli in da je tek pot curkoma od njih. Najbolj nepotrpežljiva je bila menda nevesta. Ker je solnce vse bolj pripekalo, je počasi vse mi-

nila dobra volja, da so začeli glasno godrnjati in nazadnje, ko vse to ni nič pomagalo, celo preklinjati samo solnce. Bog pa je poslal takoj kazen iz neba: nevesta, ženin in svatje, vsi so pri tisti priči okameneli in stoje tako še danes ta dan in bodo stali vse večne čase.

Lahko bi omenili še več takšnih narodnih bajk in povesti, vezanih na posamezna prirodna čudesa, ali to ni namen tega spisa.

Takšnih in podobnih prirodnih čudes je vse polno križem sveta. Priroda je tudi na to stran silno raznolika. So pečine, ki sicer nimajo podobe človeškega ali živalskega bitja, ki pa s svojo lego predočujejo neverjetne fizične fenomene. Takšnih pečin in sten je zlasti dosti v Aziji in Ameriki. Najfantastičnejša takšna stena je na Tandilih v Argentini, ki svoji poševno naslonjena samo na eni točki ob gorski greben in je težka 700 ton. Človek skoraj ne more verjeti, kako je mogoče, da stoji ona že stoletja in stoletja in da je niso prekucnili ne viharji ne vode ne druge vremenske nepravilike. Ko bi hoteli ljudje postaviti takšno steno, bi jim to prizadejalo silno veliko truda, pa še bi bilo za to treba arhitektonskih in fizikalnih formul. Priroda pa je to sama napravila, kajpak, v teku mnogih in mnogih let. Prvotno je bila to stena vrh grebena, na katerem zdaj stoji, pa je voda polagoma odplavljala kos za kosom, dokler ni napravila tega čudesa.

Prav tako nenavadna je tudi čudovita «kolonada» v Koloradu. To je vrsta stebrov, ki močno spominjajo na razvaline kakšnega gradu. V resnici pa so to stebri, ki jih je ustvarila narava sama. Ti stebri pričajo po vseh svojih znakih, da je bila zemeljska površina nekdanj precej višja in da je segala do njih vrha.

Čudovita skala vrh Tandilov v Argentini. Težka je 700 ton in stoji tako naslonjena že veke in veke.

Ker je bila zemlja okoli stebrov prhka, je voda sčasoma izprala in znižala površino za nekaj metrov, kameniti stebri pa so ostali.

Tako je nastal tudi znameniti most v Wisconsinu v Ameriki. Nedavno je ta most potres po sredi na dvoje preklal, ali še do pred kratkim je bil on pravo prirodno čudo.

V Aziji je več takšnih prirodnih posebnosti, najzanimivejši pa je vse-kakor Veliki Buddha, ki ga je priroda izklesala na neki steni v Kiočangu. To je največji Buddha na Kitajskem in ima brke, obrvi in lase, česar drugi nimajo. A na hribu Abu je velikanska stena, podobna žabi, ki se človeku zdi, da bo zdaj zdaj skočila. V Jagalpuru zopet stoji na nekem bregu kopica okroglih skal. Če jih človek od daleč gleda, se mu zdi, kakor da se je velikanski deček igral z nikami in jih pustil, da stojijo ondi za vse večne čase. V Birmaniji se vidi sveta pagoda, ki jo je priroda zgradila iz sten.

In tako je še brez števila nenavadnih pečin po svetu. Kakor pri nas, se tudi drugod nanašajo nanje razne bajke, ki izvirajo ponajveč še iz najstarejših dob.

Vsa ta čudesa, kolikor jih je na svetu, niso nastala, kakor narod veruje in kakor mitologija pripoveduje, po človeški roki, tudi ne po tajni sili, ampak pod vplivom časa. Večino teh čudes je izoblikovala voda. Z dolgim in neprestanim izpiranjem je ona izpodjedla mehkejšo dele sten in naredila tako iz granita ali drugega kamna nenavadne oblike, ki so si sčasoma same poiskale stalen in trden prostor.

Kolonade, čudovite stene v Coloradu, ki so nastale tako, da je voda izjedla in odplavila zemljo okoli njih.

Velikanska žabi podobna skala na hribu Abu v Aziji.

A. P. Čehov:

VDOVA

Prvega februarja vsakega leta na dan sv. mučenika Trifona je na posestvu vdove bivšega okrajnega predvoditelja¹ Trifona Lvoviča Zavzjatova neobičajno živo. Predvoditeljeva vdova Ljubica Petrovna praznuje na ta dan panihido po rajnem godovniku, a po panihidi molijo h Gospodu Bogu. Na ta praznik se zbere ves okraj. Tu zagledate sedanjega predvoditelja Krimova, predsednika okrajne uprave Marentkina, stalnega člana Potraškova, oba okrajna mirovna sodnika, okrajnega policijskega komisarja, dva druga policijska komisarja, okrajnega zdravnika Dvornjagina, dišečega po jodoformu, vse posestnike, male in velike itd. Vsega se nabere okoli petdeset ljudi.

Opoldne se gostje z dolgimi obrazi napotijo iz vseh sob v dvorano. Po tleh so preproge, da ni slišati korakov, a vendar jih svečanost te prilike nagoni k sili, da hodijo po prstih in love z rokami ravnovesje. V dvorani je že vse pripravljeno. Oče Jevmenij, majhen starček z visokim pobledelim pokrivalom, oblači črn talar. Gospodinja Ljubica Petrovna stoji spredaj pred mizico s kutjo² in že naprej pritiska robec na obraz. Vse naokrog tišina, ki jo tupatam prekinjajo vzdih. Vsem so se lica potegnila in se tresejo...

Panihida se začne. Iz kadila se dviga sinji dimek in se igra v poševni sončni svetlobi, zažgane sveče slabo praskajo. Petje, v začetku rezko in oglušujoče, postane kmalu, ko se pevci polagoma prilagode akustičnim prilikam sob, tiho, mirno... Motivi so vsi turobni, žalostni... Gosti pridejo polagoma v melanholično razpoloženje in se zamislijo. V glavo jim silijo misli o kratkosti človeškega življenja, o minljivosti, ničevosti sveta. Spominjajo se rajnega Zavzjatova, polnega, rdečeličnega, ki je lahko na dušek izpil steklenico šampanjca in z glavo razbil zrcalo. Ko pa zapojejo »S svetniki upokoji« in začne gospodinja ihteti, se jamejo gostje prestopati z noge na nogo. Čuvstvenejše začne žgečkati v grlu in okrog vek.

Zapojejo »Večna pamjat«. Gelikonski vljudno pobira sveče in obred se konča. Nato nastopi za minuto zmešnjava, menjajo se obleke in molijo. Po molitvi, medtem ko se oče Jevmenij slači, si gostje maneje roke in kašljajo, gospodinja pa pripoveduje o dobroti pokojnega Trifona Lvoviča.

»Prosim gospodo na zakusko!« konča svoje pripovedovanje in vzdihne.

Trudeč se, da bi se ne zadevali in ne stopali drug drugemu na nogo, se podvzajajo gostje v obednico... Tu jih čaka zajtrk. Ta zajtrk je toliko razkošen, da smatra dijakon Konkordijev vsako leto, ko ga zagleda, za svojo dolžnost, da zakrili z rokami, zamaje z glavo in reče:

»Nadnaravno! To, oče Jevmenij, ni toliko podobno človeški jedi kakor žrtvam, ki se prinašajo bogovom.«

Zajtrk je zares nenavaden. Na mizi je vsega, kar moreta nuditi flora in favna, nadnaravno pa je le to, da je na mizi vse razen... opojnih pijač. Ljubica Petrovna se je bila zaobljubila, da ne bo imela doma kart in opojnih pijač — dveh reči, ki sta bili ugonobili njenega moža. Na mizi stoje samo steklenice s kisom in oljem kakor v posmeh in kazen gostom, ki so sploh sami obupani pivci in pijanci.

¹ po plemstvu izvoljen stanovski zastopnik.

² kuhana pšenična zrna z medom.

»Jejte, gospoda!« prigovarja gostiteljica. »Samo oprostite, vodke nimam...«

Gostje sedejo za mizo in se neodločno lotijo pastete. Jed pa jim ne gre. Pri zabadanju vilic, pri rezanju, pri žvečenju se vidi nekakšna lenoba, apatija... Vidi se, da nečesa manjka.

»Imam občutek, kakor da sem nekaj izgubil...« pošepeče sodnik svojemu tovarišu. »Prav takšno čuvstvo me je obhajalo, ko mi je ušla žena z inženirjem... Ne morem jesti!«

Predsednik zemske uprave Marfutkin riže dolgo, preden začne jesti, po žepih in išče robec.

»Robec je v kožuhi! Jaz ga pa iščem«, pripomni glasno in gre v prednjo sobo, kjer vise kožuhi.

Iz prednje sobe se vrne z medlosvetlimi očmi in se takoj s tekom loti pastete.

»Ali ni neprijetno žreti s suhim jezikom?« pošepeče očetu Jevmeniju. »Stopi, dragec, v prednjo sobo, tam imam v kožuhi steklenico... Toda pazi, delaj previdno, da ti steklenica ne zažvenkeče!«

Oče Jevmenij pripomni, da mora Luki nekaj povedati, in odcaplja v prednjo sobo.

»Prijatelj, dve besedi... zaupno!« ga pokliče Dvornjagin.

»Kakšen kožuh sem si kupil, gospoda, po srečnem naključju!« se začne bahati Hrumov. »Vreden je tisoč, dal pa sem... ne boste verjeli... dve sto petdeset! Nič več!«

Ob vsakem drugem času bi gostje sprejeli to vest ravnodušno, zdaj pa se čudijo in ne verjamejo. Končno planejo vsi v gručo v prednjo sobo gledat kožuh in ga gledajo tako dolgo, da doktorjev Mikeška odnese skrivoma iz prednje sobe pet praznih steklenic... Ko prineso na mizo kuhani jeseter, pripomni Marfutkin, da je pozabil na saneh svojo cigarnico, in gre v konjak. Da bi pa samemu ne bilo dolgčas, vzame s seboj dijakona, ki mora obenem pogledati na konja...

Tisti dan zvečer sedi Ljubica Petrovna doma v kabinetu in piše stari petrograjski tovarišici pismo:

»Danes je po zgledu prejšnjih let«, piše med drugim, »bil pri meni spominski obred po pokojniku. Prišli so vsi moji sosede. Grobo, preprosto ljudstvo, a kakšna srca! Pogostila sem jih počeno, a kakor prejšnja leta. opojnih pijač nisem ponudila — niti kaplje. Odkar je on umrl zaradi nezmernosti, sem se zaobljubila, da bom uvedla treznost v našem okraju in prav s tem odkupila njegove grehe. Propoved treznosti sem začela s svojega doma. Oče Jevmenij je vzhičen nad mojim prizadevanjem in mi z besedo in dejanjem pomaga. Oh, ma chère, ko bi vedela, kako me ljubijo moji medvedje! Predsednik zemske uprave Marfutkin mi je po zakuski poljubil roko, jo dolgo držal na svojih ustnicah, smešno pomajal z glavo in zajokal: mnogo čuvstva, a nič besed. Oče Jevmenij, ta čudni starček, je sedel k meni, me solzavo gledal in dolgo nekaj momljal kakor otrok. Njegovih besed nisem razumela, razumem pa iskreno čuvstvo. Komisar, ta krasni možak, ki sem Ti že pisala o njem, je pred menoj pokleknil, hotel prečitati stihe, ki jih je bil sam zložil (on je pri nas pesnik), a... nedostajalo mu je moči... opotekel se je in padel... Velikana je napadla histerija... Lahko si misliš, kako sem bila vzhičena. Sicer pa ni poteklo brez neprijetnosti. Ubogemu predsedniku mirovnega sodišča Alalikin, debelemu in božjastnemu človeku, je bilo slabo in je ležal na divanu dve uri nezavesten. Polivatí smo ga morali z vodo... Hvala doktorju Dvornjagu: prinesel je iz svoje lekarne steklenico konjaka in mu namočil senca, nakar se je ta kmalu zavedel in so ga odpeljali domov...«

Prevel I. T.

Metalec krogle

Tip moderne francoske dame.

Ženska lepota

Odgovoriti na vprašanje: kdo je lep in kdo ni, ni prav lahko. Saj ima vsak narod, še celo vsak človek svoj okus. Vsakdo vam bo lahko rekel: «Ta ženska je zelo lepa!» Če ga boste pa vprašali, zakaj, pride v zadrego in vam ne bo vedel odgovora. Prav tako, kakor bi ga vprašali, zakaj je zaljubljen.

Na svetu je dosti stvari, ki jih ne moremo pojasniti in utemeljiti. Vsaka definicija zanje bo smešna in nerodna, ker jim ne moremo začrtati določenih meja in vidikov. Med nje štejemo tudi žensko in lepoto. Saj je znano, da misli vsakdo na žensko, kadar govori o lepoti. «Lep» moški — to je poglavje zase in nima nič skupnega z lepo žensko. Pri njem je lepota v izrazitosti obraznih črt, v postavi in časih tudi v duševnih zmožnostih, ne pa v mehkih linijah, ki so bistvo in temelj ženske.

Kaj je ženska lepota? Vse? Nič? Moč? Slabost?

Sveti Hieronim je nekoč dejal: «Če hočete v življenju uspeti, se varujte ženske!» V vsaki ženski je skrit neki zli duh, ki je tako majhen, malenkosten, da ga tudi najpametnejši um le težko odkrije. Nihče pa ga ne more docela spoznati in — premagati. Če dobi ta duh še zvestega zaveznika v lepoti, postane velesila, ki se mu ne more upreti nobena razorožitvena konferenca. No, vidite, s tem smo pa spet ji hoteli ogniti z raznimi postranskimi pojasnili.

Slavni filozof Kant je dejal: «Lepo je to, kar nam je všeč, čeprav nam nič ne koristi.» Če torej kdo reče, da mu je to ali ono dekle všeč, ker ima milijone dote, s tem še ni rekel, da je dekle tudi lepo. Če pa kdo reče, da mu je dekle všeč in da ne ve, zakaj, bo to pomenilo, da mora biti dekle lepo — vsaj zanj. Po tem pa tudi vidimo, da si s Kantovo definicijo lepote v življenju ne moremo dosti pomagati in da še zmeraj ne vemo, kaj je prav za prav lepota. Za tem problemom se še zmeraj skriva tisti mali bog s puščico in lokom, ki ga še nihče ni razumel in ga tudi nihče ne bo. On se ne meni za definicijo lepote. Meša moške in ženske in prav vseeno mu je, ali si belijo glave s filozofskimi vprašanji ali ne. Pomaga mu še vse-mogočna priroda, ki se ji človek nikoli ne more upirati. In tudi priroda se je postavila na — žensko stran.

Po dolgem raziskovanju in razpravljanju o lepoti so ustvarili novo besedo «sex appeal». Beseda je res nova, toda njeno bistvo je že prastaro. Moderna je, toda ne pove nam prav ničesar. Ko jo slišimo, lahko iznova vprašamo, kaj je lepota.

Bernard Shaw, ki se iz vsega sveta norca dela, se je lotil tudi ženske in njene lepote. Vprašali so ga, kaj o njej misli. Pa je rekel: «Ko je Bog ustvaril svet, je vse pregledal in zadovoljno dejal: 'Dobro je.' Šele potem je ustvaril žensko. Rekel pa ni nič.» Res je, da kroži še nešteto zabavljivk na račun ženske in njene lepote, in da so nekatere še hujše od te, toda — oh, rajši molčimo. Zaradi starega Shawa in drugih sitnežev se ne izplača začenjati boja z ženskami. Ne izplača se in nevarno bi bilo...

Ženska je v resnici podobna dobro preiščenemu napadalnemu orožju. Vsa njena postava, od srčkanih kodrov do lepe linije nog, vse je samo izzivanje za boj. Poglejte samo oči, usta, oblike telesa, tisoč na videz nepomembnih, a v resnici tako dobro preiščenih kretenj. Vse, vse vabi in izziva in gorje tistemu, ki to izzivanje sprejme. Siromak je in dostikrat se kesa, da je sprejel vrženo rokavico.

Mlada Bosanka.

Hotentotska dama s svojim okrasjem.

Dve krasotici iz vroče Afrike.

Ženska je bitje, ki ima vselej svoj določeni namen in cilj. Ta cilj zna tudi doseči z vso spretnostjo in premetenostjo, ki ji jo je dala skrbna mati priroda. Ne pozabite, da je priroda v vseh jezikih ženskega spola! Toda zdaj smo že spet segli predaleč!

Važno je, da nihče ne ve, z a k a j je ženska lepa. Lepa ženska je dejstvo in pred njim stojimo kakor tele pred novimi vrati. In kar pozabimo, da jo je Bog napravil iz našega, moškega rebra.

Poglejmo v galerijo slik, kjer bomo prav zanesljivo odkrili tudi nekaj slik lepih žensk. Ali pa še tega ni treba. Poglejmo samo slike k temu članku. Eksotična lepotica, ki bo vzor lepote za moškega svojega naroda, se nam bo zdela grda. Čudili se bomo, kako more koga očarati. So pa še druge tudi eksotične krasotice, ki se nam bodo zdele privlačne. Na primer lepa Arabka. Tudi pri njej bomo odkrili tišči razkričani »sex appeal«.

Lepa in poželjna vredna se nam bo zdela. Tajnosti lepote pa še zmeraj ne bomo spoznali. Če bi jo poznali, bi se je lahko ubranili. To bi bil pa upor proti materi prirodi, ki je močnejša od nas in ki se ji ne smemo upirati.

Tajnost ženske lepote je podobna tajnosti lepote letnih časov. Zakaj se nam zdi poletje lepše od jeseni? Zakaj se nam zdi pomlad lepša od poletja ali zime? Zakaj? Sami ne vemo. In če bomo rekli, da je pomlad zato najlepša, ker se takrat prebuja vse v življenje, nam bo človek, ki ljubi mir, odvrnil, da je jesen še dosti lepša, ker vidimo v njej čudovito igro umiranja.

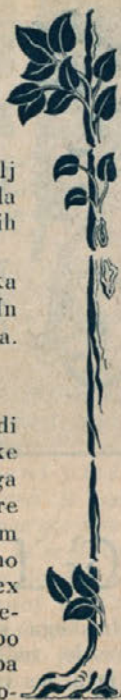
Kaj mu bomo mogli odgovoriti? Da ima morda prav... Dokazati mu ne bomo mogli, da je pomlad lepša, in tudi če mu bomo skušali, ga ne bomo nikoli prepričali. Kakor lepota cvetja je ženska lepota. Kje je človek, ki bi lahko rekel, da je ta ali ona cvetka najlepša, in mu bodo vsi pritrdili?

Lepa ženska je kakor pesem, kakor melodija, ki se ji čudimo in jo uživamo. Samo nečesa ne smemo pozabiti. Lepe pesmi se naveličamo, če jo predolgo poslušamo. Tudi ženska izgubi za nas vso privlačnost, če jo predolgo gledamo. Vsakdanja nam postane. Zato tudi takrat, kadar žensko brezmejno ljubimo, ne smemo natančno preiskovati bistva njene lepote.

Če čutimo, da nas ženska privlači, da smo srečni v njeni bližini in da nam je več kakor vse drugo, bodimo s tem zadovoljni in ne preišljajmo, zakaj in kako je lepa. Še več! Slavni učenjaki vseh časov so trdili, da je treba lepo žensko samo čutiti in jo občudovati. Če to misel še malo globlje premislimo, pridemo do sklepa, da traja vse navdušenje in občudovanje

ženske lepote samo dotlej, dokler jo gledamo le od daleč, kakor umetnikov kip. Če pa ji pridemo preblizu, takoj izgine to vzvišeno čuvstvovanje, in preden se zavemo, nas že vklepajo občutki, ki so bolj človeški in prirodni: ljubezen, strast, spoštovanje, dolžnost.

Res je, da imajo tudi ta čuvstva svojo lepoto in svoj zmisel, toda dognano je, da postanejo ženske, ki so bile dotlej neka višja bitja, navadne, vsakdanje ženske vsaj pri tistih ljudeh, ki uživajo življenje — realno.

Moderna Italijanka.

Slovenka.

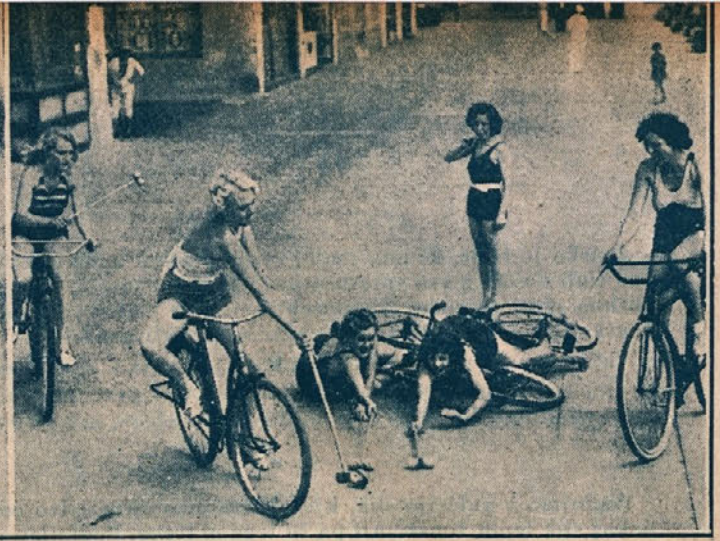
Japonska lepotica.

Dekle iz tropske Afrike.

Resna Laponka.

Za žogo!

Pierre Lazarus:

Ko sem potoval po obalah Sredozemskega morja, so mi mornarji večkrat pripovedovali, kako na trope drobnih ribic, ki so se prekucavale po srebrni morski gladini:

— Ali jih vidite? To so vam najmanjše ribe, a najbolj neugnane in najslajše. To so gerice, ki jih lahko pojedete cel kilogram, pečenih na olju.

Čudno, kadarkoli sem pozneje slišal in razmišljal o girlsih, sem se vselej spomnil na te male ribice. In zdelo se mi je, da med njimi ni velike razlike pa da lahko vzbude girlsi takšno prijetnost, kakršno občuti človek, kadar je na olju pečene gerice. In glejte, jaz sem se samo toliko zmotil, da so girlsi slajše od geric.

Odkar je zvočni film izpodrinil nemega, so postale girlsi moda in glavna privlačnost skoraj vseh operetnih vžigank. Poprej so se mogle videti samo pri svojem izumitelju Siegfriedu, pozneje pa vedno bolj in bolj po različnih varietejih, kjer so s svojo gibčnostjo in s svojo goloto kljubovale patriarhalnemu svetu. Dandanes si brez njih ni mogoče misliti ne Hollywooda ne nobenega

GIRLSI

filmskega studia. To niso filmske zvezde, redkokatera zablesti v tem sijaju, na vsak način pa so to filmski angeli. Tako jim vsaj pravijo v Hollywoodu.

Videl sem jih neki dan v parku Metrogoldwynovega studia, ko so vadile nov ples. Napol gole, ali bolj rečeno, oblečene v zelo pikantne kopalne kostume, so se sedele vsaka na svojem kolesu in odbijale pred seboj z loparji bele žoge. Gledal sem jih nekaj trenutkov, se z njimi vred smejal, in ko sta se dve zaleteli druga v drugo, sem priskočil k tisti, za katero se mi je zdelo, da se je potolkla, in jo prav iskreno ogovoril:

— My darling, miss, — te besede sem izgovoril, ne da bi sam vedel, zakaj, potem sem pa nadaljeval po francosko. — Vi ste se, se mi zdi, resno poškodovale?

Ljubka plavalaska se je precej kislo nasmehnila in, ne da bi me pogledala, izpregovorila:

— Mar bi me pobrali, nikar da me izprašujete.

Nisem močan, ali na te besede sem prijel dekle in jo vzdignil tako krepko in visoko, da je kar zabrcala v zraku nad mojo glavo.

Nekaj trenutkov nato, ko je bil ta nenavadni ples na kolesih končan, sem se že sprijateljil z dvema girlsoma. Onidve sta se potem malo izresnobili in me jeli rado vedno izpraševati, kdaj sem prišel v Ameriko, po kaj sem prišel, ali nisem morda filmski igralec ali pa režiser iz Evrope.

Nevaren karambol.

— Ne to ne ono, sem jima rekel. — Ampak zablodil sem v Ameriko, in ker sem ostal brez denarja, sem prišel v Hollywood, da dobim kakršnokoli delo...

— Res? Potemtakem smo si tovariši... Veste, tudi me smo po večini zablodile. — Ali vas smem nekaj vprašati? je poprosila ena izmed njiju.

— Zakaj pa ne.

— Vi morda nimate nič denarja... če hočete, potem lahko obedujete z nama... naju bo prav veselilo.

Lahko si mislite, da mi je bilo to povabilo prav po volji in jaz sem ga sprejel z vidnim zadovoljstvom. Ne, ne bodite zlobni, nikar ne mislite, da sta s tem kaj posebnega nameravali. To je najprostodušnejša gesta mladih deklet, ki sta občutili in razumeli, da je njun osebni položaj odvisen od tega, v kakšnem razmerju si bosta druga z drugo in kako se bosta vedli proti tistim, ki prihajajo v Hollywood po slavo in kruh kakor onidve. Zato je bil obed v skromni kantini, kamor sem šel z njima, najslajši obed, kar sem jih kdaj imel v življenju.

Štirje girlsi iz Hollywooda.

Po hollywoodskih ulicah se one večkrat preganjajo.

OPERA

Kot prvo novost smo slišali v tej sezoni Čajkovskega *Pikovo damo*. To opero so pri nas pred leti že dajali, vendar je novi prevod neprimerno boljši od starega. Ko bi ga pevci le hoteli podajati takega, kakršen je! Pa ne vem, da bi to res moralo biti nedosegljivo! Ravnatelj Polič je muzikalno izdelal *Pikovo damo* zlasti v orkestru odlično, šest je v režiji pokazal, da je posebno ruskim sižejem naklonjen. Med solisti omenjam zlasti Mileno Verbičev, ki se je že lansko sezono v Nižavi odlično uvedla. Thierry-Kavčnikova, Golobova, Primožič in Janko so k lepi predstavi znatno prispevali. Glasovno dober je bil tudi Marčec, le škoda, da ga ni nihče opozoril na neokusnost vnanjih efektov, kakršen je na primer «trrii karrle». Seveda — če misli, da je poudarjeni «r» na katerikoli način upravičen, ima svoj prav.

Moniuszkega *Halka* je najpopularnejša poljska opera. Letos je na repertoarju tudi v Zagrebu in v Beogradu. Pri nas je imela zadovoljiv uspeh — morda ne takega, kakor je bilo pričakovanje. Halko je dirigiral Svava in režiral Debevec. Zbori in orkester so bili vestno naštudirani, tudi solisti so pokazali za opero polno razumevanje. V naslovni vlogi se je odlikovala Zlata Gjungenac-Gavella, poleg nje Primožič, Banovec, M. Rus, Ribičeva, Magolič i. dr.

Aleksander Čerepnin je sam bil navzočen pri premieri svoje opere *Ol-Ol*. Delo je sodobno usmerjeno, nadaljuje smer Mussorgskega in je libreto posnet po Leonidu Andrejevem (*Dnevi našega življenja*). Iz partiture vije pristna ruska, nekam kolektivna nota, čudo-

vito sočna instrumentacija nas ponekod zanese v pravljene sfere Treh oranž, čeprav je *Ol-Ol* (Olga) po besedilu in vsebini stoddosten naturalizem. Kot dirigent je Polič dosegel idealno zvočnost v orkestru, kjer je itak težišče te opere. Komponist sam je z nasveti sodeloval pri zadnjih skušnjah in je bil tudi z uspehom premiere nad vse zadovoljen. Šest kot režiser je pokazal tudi celinega moža. Naslovno vlogo je Gjungenac-Gavella kreirala ozorno, prav dobri so bili Poličeva, Kogejeva, Gostič in Zupan, Betteto pa nas je s petjem in z igro naravnost očaral. Skupaj z *Ol-Ol* so dajali Nikolaja Čerepnina (očeta Aleksandra) baletno pantomimo *Začarani ptič*, ki pa ni bila preveč naštudirana. Pri reprizah je balet dirigiral Marijan Kozina, absolvent dirigentske šole Nikolaja Malka v Pragi. Težavna partitura, ki se v njej mnogo menjavajo taktovi načini, mlademu dirigentu ni bila pretrd oreh.

Štrifot in Kreft sta postavila na oder novo *Traviato*, ki je imela po kvaliteti izvedbe izredno visoko nivo in je publika napolnila že nekoliko predstav. Glavna zasluga na tem uspehu gre zopet Z. Gjungenac-Gavellovi.

Abrahamova *Havajska roža* je opereta, ki bi utegnili oplivati na našo gledališko blagajno ugodno. Svava, Kreft, Poličeva, oba Rusa, Zupan, Peček, Smerkoljeva, Ramšakova i. dr. so k temu uspehu pripomogli.

Domača operetna revija *Stoji, stoji Ljubljana*... je propadla. Pirnatov libreto je satirično-zbadljivo, čeprav je *Gledališki list* obetal mnogo manj: da bo prijazno-satiričen. Pirnat ni računal z občutljivostjo publike, ki je stvar skoraj užaljeno odklonila. Kreft je hotel z moderno režijo pomagati, pa ni šlo. Pri edini reprizi so precej popra izpustili in je zadeva toliko obledela, da je bil uspeh še medlejši. Glasbo je napisal Bravničar, ki menda za lahko glasbo nima pravega smisla in ne tehnične sposobnosti. Škoda za delo in tudi škoda za umetniški kredit, ki v takih primerih navadno pade na minimum. Vsi sodelujoči so se potrudili, vendar stvar ni bila popolnoma zrela za premiero, ker so menda že pred premiero opazili ničevost stremljenja in početja. Šušteršič je junaško dirigiral; ne vem, kako so ga mogle dneвне kritike klicati na odgovornost za neuspeh.

Slavko Osterc.

BELEŽKA O H. G. WELLSU

Herbert George Wells je bil na lanskem mednarodnem kongresu PEN-klubov zvezda prve velikosti, zato ni čuda, da so se vsi pogledi zvedavo upirali vanj. tem bolj, ker je v tem zboru pisatelj bil manj svetovnih veličin kakor prstov na roki. Wells pa je nedvomno eden tistih avtorjev, ki kot ljudje ne razočarajo svojega čitatelja in oddaljenega častilca. Ne vem, če sem imel prej v duhu kak idealen portret tega pisatelja, vsekakor pa vem, da me po svoji vnanjosti ni v ničemer presenetil. Wells je po svojem svetovnem nazoru racionalist z vidnim nagibom v materializem, po svojem političnem prepričanju pa demokrat z očitnim nagibom v socializem. Vse njegovo vedenje razodeva moža, ki z razumom doumeva življenje in ljudi in ki se giblje v družbi kot človek, kateremu se bližnji ne zde neka manjvredna bitja. Motnja v grlu ga nekoliko ovira pri govorjenju, zato ima raskav, skoraj hripav glas, kar prvi hip ne učinkuje prikupno; govori pa zelo naravno, brez iskanih govorniških fraz, in je nenavadno zmeren v gestikulaciji (katere virtuoz je bil v Dubrovniku futurist Marinetti). Na omenjenem kongresu so nekateri brez potrebe bolj

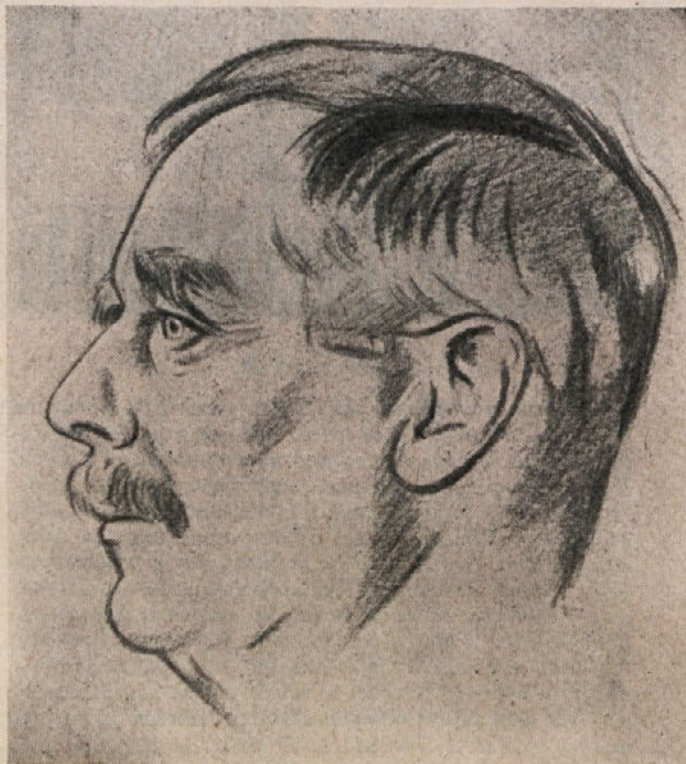
razkazovali svoje obleke kakor svoja duha; Wells, ki je kongresu predsedoval, je bil oblečen promenadno. Ali ima duševni delavec kaj povedati z obleko? — Tak je bil tudi T. G. Masaryk, dokler ga niso s ceremonielom prisilili, da je postal reprezentant tudi na zunaj.

O Herbertu Georgu Wellsu je nekdo zapisal, da so njegovi možgani nemara najgibčnejši možgani dvajsetega stoletja: iz njih kar vro domislice in načrti. To je v nekem smislu res: Wells zavzema med današnjimi pisatelji docela edinstveno mesto. Kje je še pisatelj, ki tako mnogostransko suče svoje pero? H. G. Wells ni spisal samo za celo knjižnico romanov in povesti, ki obdelujejo najrazličnejšo snov od bioloških in tehničnih problemov preko socialnih do erotičnih, moralnih, gospodarskih in političnih, marveč je pripravil čitateljem še marsikaj drugega. Kdor je le malo razgleden po današnjem svetovnem knjižnem trgu, ve, da sodi Wellsova Zgodovina človeštva med najbolj čitane in prevajane knjige. Ta zgodovina je svojevrsten poizkus, zajeti vse za človeka važno dogajanje od začetkov vesoljstva do konca svetovne

vojne v enotno sliko. Samo kdor ve, koliko spornega je v zgodovinskem gradivu in kako različno se lahko presoja po posamezni dogodki, pojavi ali osebnosti (n. pr. Oseba Kristusa!), bo priznal, da tako delo ni lahko, in se ne bo čudil, da je Wellsov poizkus vzbudil žolčljive kritike in polemike. Predvsem so mu očitali — in ta očitke je pomemben zaradi tega, ker se tiče vsega Wellsovega dela, — da skuša z vsem, česar koli se loti, dokazati svojo vero v razvoj od manj popolnega k popolnemu, od slabšega k boljšemu. V tem pogledu je Wells značilen list z one gore, ki je dala Darwinu z njegovim naukom o razvoju, pa Huxleya, Benthamu, Adama Smithu in mnoge druge tja nazaj do Lockejeve izkustvene filozofije. — Ta zgodovinar človeštva je obenem s svojim učiteljem biologom Huxleyem in s svojim sinom spisal obsežno naravoslovno enciklopedijo «Znanost o življenju», nedavno pa je sam dovršil najboljši uvod v narodno gospodarstvo, kar jih sploh premore svet (in popularizirati to vedo ni lahka stvar). Ta obširna knjiga, ki je lani izšla tudi v srbskem prevodu, se imenuje «Delo, blagostanje in sreča človeštva». Tudi to delo je vzlic vsej svoji ekzaktnosti topel zagovor vere v napredek in v človeštvo.

Človek tako gibčnega in nemirnega duha, kakor je Wells, ne more biti izviren in globok mislec, ker mu naval novih domislic ne daje dovolj časa, da bi prodiral stvarjem do dna in odkrival njih najbolj skrite korenine. Wells je iznajdljiv, a ne v tistem smislu kakor Edison; je tvoren, a ne v Goethejevem smislu. Njegova iznajdljivost se tiče v največji meri oblike in v majhni meri vsebine; stvari, ki o njih pripoveduje, so znane, toda kako jih ume Wells povedati, v kakšno luč postaviti, s kakšno duhovitostjo naslikati! Njegovo znanje je ogromno po obsegu, presenetljivo po urejenosti in uporabnosti. Možgane tega pisatelja si zamisljajmo v podobi obširne in skrbno urejene registrature, v kateri ima vsaka reč svoj točni predal in zanesljivo mesto v kartoteki: sežeš, poiščeš in najdeš! Pri njem se zavedamo, da je dokaj resnice v reklu: Genij je pridnost! Pri Wellsu nas ne preseneča stvarjalna sila in močna, osebna izvirnost; njegov duh je čebelica, ki je morala tisočkrat zleteti na pašnik, da je nanesla dovolj peloda za med, ki ga s tako slastjo uživajo drugi. Njegova moč je v delu in vztrajnosti. Toda takle Wells odtehta po svojem vplivu in funkcionalnem pomenu za človeštvo dobršen ducat povprečnih udov učenih akademij!

Friedrich Wild pravi o Wellsu, da je véliki časnikar, ki uporablja obliko romana za svoja časovna poročila. Dobro, zakaj ne časnikar?! Toda časnikarjev njegove vrste je dandanes kaj malo na svetu, manj kakor kraljev. Njegovi spisi niso namenjeni specialistom, tolikanj ponosnim na svojo strokovno omejenost, in ne estetskimi uživačem, ki vsako delo tako natikajo na vilice svojega blaziranega okusa, kakor sladkosec košček gosjih jeter, povaljanih v pikantno omako. Wells piše za širše občinstvo, za tako zvanega povprečnega čitatelja. V njegovo zabavo in pouk ustvarja romane, ki nas v marsičem spominjajo nepozabnega avtorja naše mladosti Julesa Vernea. Za povprečnega čitatelja piše svoje poljudnoznanstvene knjige, na njegov zdravi razum in nepokvarjeni okus se zanaša. Pri tem mu ni nič mar, če nehote vzgoji tudi kakšnega «Bildungsphilistra», kakor imenujejo Nemci neprikupno vrst polizobraženca, žal dokaj razširjeno tudi v naši družbi. Wells veruje, da bo človeštvo tem sposobnejše za razumno sožitje, čim višji bo umstveni nivo najpovprečnejših ljudskih plasti. Zakaj ta pisatelj, ki je študiral biologijo pri Huxleyu, vse drugo pa v knjižnicah, je, kakor smo že rekli, neomahljiv pristaš

vere v razvoj in v napredek. S tem spoznavamo v Wellsu zvestega učenca Angleža Benthamu, ki je učil, da je smoter človeške družbe, doseči kar največ sreče za kar največje število ljudi in da je potrebo osebne svobode mogoče lepo združiti s smotrno organizacijo človeške družbe. Ta nauk je močno ljubezniv; sili človeka, da o svojem bližnjem ne misli slabo in da drugih ljudi ne smatra za neumno svojat, ki razume samo trdo pest. Še več: ta nauk nas vzgaja k delu za bližnjega. Kakorkoli se prav v naših dneh dvigajo zoper tisočletno modrost človekoljubnih mislecev, zoper vero v človeka in v zdrav razum naduto našopirjeni dvomi razkačenih fašistov vseh barv in inačic, bi vendar bilo tudi našemu narodu samo v korist, če bi se čim več ljudi z razumevanjem in odprtega srca izprehajalo po skrbno negovanem vrtu Wellsove fantazije in Wellsovega požlahtnjenega znanja.

B. Borko.

To se lahko tudi drugače naredi.

Samuel ni imel niti počenega groša v žepu. Ves obupan je šel k Rothschildu, ki je o njem slišal, da prav rad pomaga svojim soplemenjakom in da jim poišče lahke in dobro plačane službe.

— Kaj je, Samuel, ne gre? Pomagal ti bom, ampak ti veš, da jaz nimam navade, da bi podpiral lenuhe, vsakdo si mora zaslužiti pomoč, ki mu jo nudim, to se pravi, da ne dobiš miloščine. Kar pa zdaj lahko takoj storim zate, je to, da ti dam delo. Glej, prav zdaj potrebujem človeka, ki bi mi cepil drva, in če ti je prav, lahko takoj pričneš. Kristjanu bi dal za to delo 15 frankov, svojemu soplemenjaku pa jih bom dal 30.

— Poslušajte, gospod Rothschild, reče Samuel s pokornim in blagim glasom, to se lahko tudi drugače naredi. Dajte mi 15 frankov, za drugih 15 frankov pa si najmite kristjana.

Literarni drobiž

Knut Hamsun, pisatelj «Viktorije», ki je izšla v naši založbi, in mnogih drugih, v naš jezik prevedenih del, je napisal nov roman «Po letih in dnevih». Čeprav je že v 74. letu, ne opazimo v tem delu nobenega popuščanja njegove tvorne sile.

Letošnjo Nobelovo nagrado za književnost je dobil ruski izseljenec Ivan Bunin za svoje delo «Življenje Arsenijevo» in mnogo drugih znanih romanov in novel. Bunin je tretji slovanski pisatelj, ki je dobil to visoko odlikovanje. Pred njim sta bila Poljaka Sienkiewicz in Reymont.

V Nemčiji se je pojavilo gibanje za reformo pravo-pisa. Uvesti mislijo pravilo, naj se vse besede razen osebnih imen pišejo z malimi začetnicami.

Sedemdesetletnico rojstva je slavil znani komponist Pietro Mascagni. Leta 1890. je ustvaril svojo najlepšo opero «Cavallerio rusticano».

Umrli je v Locarnu znani nemški lirik Stefan Georg. Maksim Gorkij, predsednik «Kluba sovjetskih pisateljev», misli osnovati visoko šolo za književnike.

V Moskvi so odprli razstavo grafike, kjer je zbranih okoli 3500 del sovjetskih grafikov povojne dobe.

Ruska vlada bo v spomin petdesete smrtne obletnice I. S. Turgenjeva ustanovila poseben muzej, kjer bodo zbrali vse, kar spominja na Turgenjeva in kar je zdaj raztreseno po vsem svetu. Pred kratkim so tudi odkrili med francosko zapuščino Turgenjeva libretto politične operete tega pisatelja «Zadnji čarovnik».

Nov umeten jezik mislijo razširiti zgodovinarji. Stavil ga je italijanski matematik Peano. Podlaga bi bila latinščina brez sklanjatve in spregatve. Dali so mu ime «interlingua».

Poljaki so napravili razstavo prevodov iz poljske književnosti. Dognali so, da so najbolj razširjena po svetu dela Henrika Sienkiewicza. Obstoja namreč 564 izdaj njegovih del v 27 jezikih. Najbolj priljubljen je roman «Quo vadis?». Na drugem mestu po prevedenih delih je Ossendovski, zlasti njegov «Lenin», ki je izšel v 19 jezikih. Po številu jezikov ga prekaša Reymont s svojimi «Kmeti», ki so izšli v 21 jezikih.

ANEKDATE O PISATELJIH

Hudo pretirano.

O ameriškem humoristu Marku Twainu so nekoč poročali, da je umrl. Pozneje se je izkazalo, da je bila le pomota zaradi podobnosti imen. Drugi dan je Mark Twain brzojavil listu, ki je prvi objavil to novico:

«Vesti o moji smrti so zelo pretirane.»

Praktičen nasvet.

K Bernhardu Shawu je prišel nekoč oče, ki je bil v hudih skrbah zaradi sina.

«Sina imam», mu je rekel, «in zelo je nadarjen. Ne ve pa, ali naj bi se odločil za slikarstvo ali za pisateljevanje, ker ga oboje mika.»

«Kar pisatelj naj postane», se je Shaw nasmehnil.

«Zakaj pa?»

«Ker je papir dosti cenejši kakor platno.»

Gorki in njegov ded.

Ko je Maksimu Gorkemu umrl oče, ga je vzel k sebi ded, ki ga je vzgajal zelo strogo po verskih predpisih. Nekega dne je rekel ded svojemu vnuku:

«Aleksej Maksimovič, bojim se, da se v nebesih ne bova videla.»

Mladi Gorki ga je sočutno pogledal in mu dejal: «Ali si tako hudo grešil?»

Gobe.

Francoski pisatelj Dumas - oče je potoval po Švici. Nekega dne je prišel lačen v gostilno in zahotelo se mu je gob. Toda znal ni niti besedice nemškega, gostilničar pa niti besedice francoskega. Zato je prinesel gostilničar kredo, da bi mu gost svojo željo narisal. Dumas je dolgo risal in gostilničar se je naposled domislil, kaj tujec želi. Ubral jo je iz sobe in se čez nekaj časa vrnil z — dežnikom.

Molière.

Molière, slavní francoski dramatik in igralec, je umrl nespovedan. Zato ga cerkev ni hotela pokopati v blagoslovljeni zemlji. Kralj Ludovik XIV., ki je bil Molièrjev dober prijatelj, je zato poklical na dvor pariškega nadškofa in ga je hotel pregovoriti, naj se le omehča. Toda ves njegov trud je bil zaman.

Tedaj pa ga je kralj iznenada vprašal:

«Kako globoko pa prav za prav sega posvečena zemlja?»

«Štiri čevlje, veličanstvo», je odvrnil nadškof.

«Dobro», je dejal kralj in se oddahnil. «Tedaj ga pa pokopljite šest čevljev globoko.»

Vsi izumitelji ne umro v sirotišnici!

Možak, ki je prvi pritrdil na konec svinčnika radirko, je zaslužil 100.000 dolarjev vsako leto. Skoraj tri milijone dolarjev je ob svoji smrti zapustil izumitelj trakov za čevlje. Izumitelja dežnika in jeklenih peres sta oba obogatela. Koliko je zaslužil Nobel s svojimi izumi, je znano, še več pa je dobil Edison. Tudi ženske imajo časih kot izumiteljice srečo. Neka Američanka dobiva še zdaj po 75.000 dolarjev na leto za neki patent pri otroškem vozičku, neka lastnica česalnega salona v Južni Afriki pa je dolga leta dobivala po 50.000 dolarjev od svojih — škarij za kodranje.

Hodite bos!

Če smo bos, se pospeši krvni obtok v mišicah noge in obenem po vsem telesu. Notranji organi se osveže, možgani in živci začno bolje in mirneje delovati. Človek se čuti pomlajenega in zdravega. Pljuča dihaajo globlje in škodljive pline hitreje izločijo. Tudi prebavila delujejo bolje.

Zdravniško je dokazano, da koristi bosost očem. Nemški zdravnik prof. Neumann pravi: «Če bi hodili naši otroci dosti bos, jim ne bi bilo treba v tolikšni meri nositi naočnikov, kajti hoja z bosimi nogami človeka utrdi in v znanstvenem zdravljenju oči je na dobrem glasu. Seveda se s tem lahko ozdravi marsikatera očesna bolezen.» Dokazano je tudi, da imajo ljudje, ki hodijo dosti bos, nenavadno zdrave in lepe zobe.

Kisch.

Egon Erwin Kisch je sedel nekoč v berlinski kavarni. Tedaj je stopila predenj ženska v uniformi «Rešiteljeve armade».

«Oprostite», je rekla. «Nabiram prispevke za padla dekleta. Ali bi hoteli kaj dati.»

«Ne trudite se, sestra», je odvrnil Kisch. «Dajem jim direktno.»

IZ TEHNIČNEGA SVETA

Ali je tehnika res neromantična?

Tehnika, racionalizacija, ki je usmerjena samo na potrebno stvarnost, čedalje bolj uničuje romantiko. Tako trdijo mnogi ljudje. Preden podpišem to trditev, pa moramo pogledati, kaj prav za prav razumemo pod romantiko. Ne mislimo posebne smeri v umetnosti, ki nosi to ime, ampak tisti izraz občutja, ki se izraža v besedah: «Kako je to romantično!»

Kaj je prav za prav romantično? Viteške igre in turnirji za lepo žensko — jezero ponoči s ščipom in sanjavo mandolino — ozka, mračna gorska soteska s šumečim slapom? Neromantičen je pa na primer varovalni agent, ki vas zbudi zjutraj na vse zgodaj, odtrgan hlačni gumb ali pa izložbeno okno v trgovini z železnino.

Kako bomo najlepše izrazili to, kar se zdi dandanašnjemu človeku romantično? Rekli bomo, da je to dogodek, doživljanje, ki je na kakršenkoli način nekaj posebnega, pravljičnega ali vsaj vsakdanjega in ki zbudi v nas smisel, občutek za lepoto, pa tudi srečo, veselje, občudovanje in zadovoljnost. In če je to res, potem romantika ni prav nič v zvezi z zlagano sentimentalnostjo. Če to drži, potem si romantika in tehnika nista sovražnika in ne moreta druga druge izključevati. Romantika lahko nastane iz tehnike in tehnika je prav lahko romantična.

Na primer kolo! Sama stvarna, hladna tehnika je v njem. Toda kako romantičen je izlet s kolesom po gorskih cestah! Vse polno občutkov in romantičnih doživljanjev, ki bi bili brez stroja-kolesa morda nedosežni. Ali pa sedimo doma pri zvočniku. Samo malo zavrtimo gumb na stroju in iznenada je vsa soba polna nežnih zvokov Puccinijeve opere iz milanske Scale. Ali to ni romantika? In ko je pred nekaj leti v Avstriji nenadno pritislila zima, še preden so mogle lastovke odleteti na jug, so polovili na tisoče teh drobnih, izstradanih in premrlih živalc, naložili na letala in prepeljali čez zasnežene gore v deželo njih hrepenenja, v solnce. Ali nismo bili tedaj priče nedopovedno lepe, romantične pravljice s pomočjo tehnike? S pomočjo razkričane, brezčutne, mrzle, stvarne tehnike?

Ali ste se že kdaj vozili ponoči z vlakom? Strmeli ste skozi okno v iskre, ki so švigale mimo vas in se izgubljale kakor bežne misli. In zasanjali ste se nekam daleč, daleč. Tudi teh prelepih sanj bi ne bilo brez tehnike.

In — ali ni moderna pravljica, da so v Ameriki, tej deželi vseh mogočosti, v nekem mestu telefonsko centralo, ogromno poslopje, kar pri tleh odžagali, deli na valjarje in prepeljali na boljši prostor, ne da bi bilo vse mrzlično delo v tem poslopju, kjer kar mrgoli ljudi, tudi le za trenutek pretrgano? In ko je med tem čudežnim potovanjem poklical po telefonu Mr. Smith iz Sydneya v Avstraliji ter zahteval zvezo z mestno bolnico, tedaj gospodična v telefonskem uradu ni rekla: «Žal mi je, toda zdaj se selimo», ampak le: «Please, Sir», pritislila stikalo, in sin iz Avstralije je vprašal

bolnega očeta v Ameriki: «How do you do?» («Kako ti je?»)

Tehnika nikakor ni uničevalka romantike, ampak njena vrstnica. Še več: tehnika lahko postane nositeljica in ustvarjevalka nove, izpremenjene romantike. Tega še ne občutimo dovolj. Tehnika se je s takšno naglico razvila, da se ji s svojimi notranjimi duševnimi občutki še nismo mogli dovolj približati. Samo zaradi te naše duševne počasnosti se nam zdi napredujoča tehnika neromantična.

Star poštni voz na slabi podeželski cesti — to se nam zdi romantično. Toda njega dni, ko so uvedli prve poštne vozove, ni dobil nihče na njih nič romantičnega. Prav tako, kakor ne vidimo mi prav nič na težkem tovornem avtomobilu, ki drsi po gladki betonski cesti. Toda brez dvoma bo še na svetu rod, ki se bo zameknil ob pogledu na staro, samotno, romantično zasanjano bencinsko črpalko ob cesti.

Romantika živi in bo vselej živela. Toda ljudem se zdi pristna šele tedaj, ko je že med staro šaro. In to je škoda!

Parnik potuje čez gore.

Za potniški promet po jezeru Titicaca v Peruju so kupili parnik, ki pa so ga morali najprej spraviti z železnico čez Ande, ker je Titicaca gorsko jezero, ki leži 3750 metrov nad morjem. Deset dolgih vlakov je bilo treba za ta prevoz. Ob jezeru so parnik sestavili in ga izročili prometu.

Leteči top.

Tehnika nam ni zadnje mesece pokazala skoraj nič novega, res omembe vrednega. Pač pa slišimo skoraj vsak dan o novih izumih pri vseh vrstah orožja.

Zlasti Angleži in Američani so zelo delavni. Angleži so nedavno kazali svoj «leteči top». To je ogromno vodno letalo, ki tehta 17 ton, vendar pa zmora hitrost 300 in več kilometrov na uro, leti pa lahko brez postanka do 2000 kilometrov daleč. Obdan je z oklepi in je oborožen kakor prava trdnjava. Ko so ga preizkušali, so žrtvovali zanj nekaj starih tankov, ki jih ne bodo več uporabljali. Letalo ima majhen top, ki ustrelj stokrat v minuti. S svojimi dva kilograma težkimi granatami, ki so neverjetno prebojne, so tri letala tanke v kratkem docela razbila.

Sicer pa pravijo, da so ta letala precej nerodna in da jih bo treba še izboljšati...

Nov svetilni plin.

V Nemčiji so zgostili plin proban, ki ga dobe pri izdelovanju sintetičnega bencina. Tako zgoščeni plin stisnejo v jeklene steklenice, ki vsebujejo 50 kubičnih metrov plina in ga prodajajo za gospodinjstvo. Ta množina zadošča v povprečnem gospodinjstvu za tri mesece. Plin je uporabljen za razsvetljavo in za kurjavo. Njegova prednost je v tem, da ne vsebuje strupenega ogljikovega monoksida. Praktičen je predvsem zato, ker ga lahko uporabljajo povsod, kjer ni plinarn. Razen tega je pa dosti cenejši od navadnega svetilnega plina.

Življenje v vesirski raketi.

O potovanju z raketami se zadnja leta dosti piše. Predvsem razpravljajo strokovnjaki in nestrokovnjaki o tem, kako bi z njo prišli na mesec, ki je komaj 400.000 kilometrov od zemlje. Zdravniki pa so dognali, da človek v njej ne bi mogel živeti, ker bi tehtal na neki točki svoje vesirske poti komaj en kilogram. Takrat bi bilo po njem. Srce potrebuje namreč za redno utripanje pritisk štirih kilogramov. Pri stalnem manjšanju odpora bi začelo srce hitreje biti in bi kaj kmalu ponehalo delovati.

Nekaj čisto novega za brinetke

Ime Brunetaflor je še novo. Ne bo pa dolgo, ko bodo brinetke ponosne na svoje lepe lase... negovane z novim Special-Shampooom: Brunetaflor. Učinkuje naravno in edinstveno zaradi hequila, ki ga ima v sebi. Kostanjasta barva, temni ton sta s tem neverjetno poudarjena. Lasje dobe krasen blesk in čudovit lesk. Nenavadno lepo se kodrajo.

Zajamčeno brez
sode in kemičnih
barvil

ELIDA SPECIAL SHAMPOO

BRUNETAFLOR

Da boš vedel

Kaj bo medicina v letu 2000.

Po prerokovanju dr. Maranona bo takrat zastrupljenje krvi kot vzrok smrti nekaj neznanega. O jetiki in njenem divjanju bodo takrat govorili prav tako, kakor govore dandanes o koleri in kugi. Tudi rak bo postal zgodovinska bolezen. Ljudje bodo umirali na srčnih in živčnih boleznih, ki pa bodo silno narasle. Dosti več bo tudi nesreč, ki so nujna posledica velikega razmaha tehnike. Zdravniki takrat ne bodo skoraj nič več zdravili bolezni. Njih naloga bo v glavnem ta, da jih bodo preprečevali. Zdravniki bodo takrat državni uradniki, ker bo takrat vsak človek obvezno zavarovan proti boleznim. O praktičnem zdravniku, ki obiskuje bolnike na domu, bodo pisale le še zgodovinske knjige.

Pri kakšnem vremenu se najbolje počutite?

Odgovor na to vprašanje ni prav lahak, ker delujejo solnce, dež in veter na splošno počutje prav malo, dosti pa električna napetost v zraku. Hoteli so tudi pojasniti nesorazmerno razdelitev rojstev in smrti v raznih dnevnih urah z različno električno napetostjo v zraku, vendar pa res zanesljivih rezultatov niso mogli dobiti, ker je točna statistika pri ljudeh zelo težka. Vpliv zračne elektrike so študirali z dosti večjim uspehom na rastlinah, zlasti pri ovsu. Nedvomno so dokazali, da je kal ovsu zelo odvisna od električne napetosti v zraku.

Otroci nam rasejo čez glavo.

Znanstveno raziskovanje prehranjevanja bo privedlo do tega, da bodo naši otroci močnejši, trdnjši in bolj zdravi kakor smo mi. K tem zaključkom je prišel neki ameriški prehranjevalni tehnik s pomočjo poizkusov, ki jih je napravil na 27 rodovih — podgan.

Tisočinko milimetra debela vlakna.

Iz tako imenovanih celuloznih etrov, ki jih uporabljajo pri izdelovanju umetne svile, se dajo izdelovati vlakna, ki so debela komaj tisočinko milimetra. Toda s tem meja možnosti še ni dosežena. Če bi se mogla dobiti vlakna, ki bi imela debelost ene molekule, bi lahko napravili iz enega kubičnega milimetra uporabljene snovi 6 milijonov kilometrov dolgo vlakno.

Bliski izdelujejo umetna gnojila.

Trditev, da od bliskov nimamo nič, ne drži. Ameriški meteorolog Humphrey je to dognal. Če se zračna elektrika uniči v blisku, nastane v zraku ozon, potem pa tudi amoniak. Dež napoji s tem amoniakom zemljo in jo tako pognoji. Niso pa še dognali, ali so res pokrajine, kjer se dosti bliska, zaradi tega rodovitnejše.

Majhne odprtine prepuščajo dosti zvokov.

Odprtine v vratih in oknih, tudi najmanjše špranje, imajo zelo veliko vlogo pri prepuščanju zvokov. Njih prevodnost je do 50krat večja, kakor bi mogli po obsegu soditi, če so špranje ozke in podolgaste, sorazmerne po velikosti pa, če so okrogle. Votli vmesni prostori prenos zvoka ovirajo in so nekakšen izolator za zvok, prav tako kakor za toploto.

Strupeni plini! Pozor!

(Glej naslovno stran.)

Kakšna bo bodoča vojna? Kdo bo v njej odločeval? Kakšne bodo njene posledice? To so ti vprašanja, ki diše na videz precej po senzaciji, pa so vendar resnejša od mnogih problemov, ki jih svetovno časopisje dan za dnem premleva.

Zelo pogosto srečujemo zadnje čase po vsem svetu skoraj fantastično pisane članke v tej vojni in njenih strahotah. Res so nekatere napisali ljudje, ki hočejo samo izrabiti svojo domišljijo, pod drugimi pa vidimo tudi imena ljudi, ki poznajo navadnim zemljanom skrite tajnosti oboroževanja in pripravljanja za vojno. Potem zvemo tudi za razna odkritja ob ogroženih mejah, ki te članke potrjujejo.

Nedvomno je, da bodo v prihodnji vojni odločevali strupeni plini, že zaradi tega, ker so najcenejši in po svojem učinku najmočnejši. Nedavno smo brali, da so v Ameriki odkrili strupen plin, ki je tako strašen, da en kilogram uniči do 700 ljudi. Dandanes imamo letala, ki lahko prenesejo na daljavo 2500 kilometrov 3000 kilogramov plinskih bomb. Kaj pomeni to? Nekaj takih letal uniči

lahko z enim samim napadom veliko mesto. Obramba je skoraj nemogoča. Letala se dvignejo do 7000 metrov visoko in mirno vržejo te bombe nad mesto. Nobena plinska maska ne pomaga. Ljudje so brez pomoči.

In prav v teh napadih na velemesta je najstrašnejša moč strupenih plinov. Zaledje je pri vsaki fronti zelo važno. Iz njega prihaja in tam se zbira ves vojni material, tam so tudi ljudje, ki vojno vodijo. Tam se zbira vojaštvo, tam je industrija. Srce vojne je zaledje. Od njega vodijo vse žile na fronto. In tisti, ki zadene srce, ubije vse.

V zadnji svetovni vojni letalstvo še ni bilo toliko razvito, da bi moglo organizirano napadati velika mesta. Danes pa je že tako zelo napredovalo, da mu je to skoraj igrača. In kaj more storiti napadeno mesto v obrambo? Toliko kakor nič. Obrambni topovi so nezanesljivi za višine, ki jih zmora moderno letalo. In koliko letal mora napadeno mesto imeti, da sklati eno sovražno letalo, preden pride nad mesto in strese svoje smrtonosne bombe? In kaj pomaga vse umetno zavijanje mest v meglo?

Edino sredstvo je protinapad na sovražnikova velika mesta. In kaj pomeni to?

Da bo bodoča vojna samo sistematično trebljenje mirnega prebivalstva, še dosti strašnejše klanje, kakor so bile vse dosedanje, ker se bo bojišče iz ozke fronte razširilo na vse zaledje, kolikor daleč bodo mogla letala napadati.

Kdo bo varoval milijone, ki bodo izročeni smrti na milost in nemilost?

Ko so zadnjikrat imeli vaje za napad na London iz zraka, so vzlic temu, da je bilo obrambnih letal trikrat toliko kakor napadalnih, morali ugotoviti, da bi bilo vse mesto v nekaj urah docela uničeno. In London z okolico ima okoli 8 milijonov ljudi. Rusi so po ovinkih sporočili Japoncem, da jim v primeru vojne v dveh urah uničijo Tokio... Na nemški meji stoje betonski stolpi, ki so v resnici nekakšni novodobni topovi za izstreljevanje plinskih raket. Pri poizkusih so Nemci dognali, da je raketa, ki se je najslabše izkazala, zgrešila 100 kilometrov oddaljeni cilj samo za dva kilometra. In to so bili šele prvi poizkusi!

Tu vidimo vse sadove moderne tehnike! Namestu, da bi iz človeka, ki je bil suženj prirode, napravila njenega gospodarja, ga bo uničila.

Paberki, nabrani mimogrede

Na Madžarskem je živel nekoč nekdo, ki je bil slaven po tem, da še nikoli ni bil slaven.

*

Nemška usoda: stati pred okencem v uradu.

Nemški ideal: sedeti za okencem.

*

Sorodna jubileja? Neki ljubljanski dnevnik je (26. januarja 1933) v poročilu o občinski seji zapisal tudi tale stavek: «Omenil je dalje (namreč župan, op. zbiralec) jubilej ženske bolnice v Ljubljani ter jubilej mestne klavnice, ki obstoji že 50 let in se je razvila v najmodernejšo podjetje, s katerim je bil omogočen velik razmah mesni industriji v Ljubljani.» (Zbiralcu naj se oprostí, da je opazil ta stavek: dan kesneje se mu je v omenjeni «jubilejni» bolnici rodil sin.)

*

Tiskovna napaka. «...da je treba olepšati, kakor so olepšali okolico trgovske in šentpeterske cerkve...» Tiskarski škrat hoče biti modrejši od reporterja.

*

Pedant. A: ...da, Shaw je imeniten dramatik; že njegov «Hamlet» — **B:** No no, «Hamleta» je napisal vendar Shakespeare. — **A:** Pedant!

*

Uradniška duša. Poznam uradnika, ki je silo uradniški, kar rojen za ta poklic. Natančen od sile, natančen tudi do samega sebe. Zmožen je pri seštevanju velikih vsot sešteti samo enice pa delo prekiniti in odložiti nadaljevanje na jutri, ker so se danes uradne ure končale: ura je pravkar odbila šesto.

*

«Prunkhaft.» V neki ljubljanski izložbi je bil razstavljen Pirnatov kip, portret časnikarja Prunka. Nekdo, ki je šel mimo in zagledal kip: «Sehr prunkhaft!»

*

Sportni Kristus. Brali smo brzojavno vest: «London, 20. febr. 1933. — Liverpoolski škof, canterburijski dekan in drugi voditelji angličanske cerkve so se začeli zavzemati za moderniziranje Kristusovega lika. Pravijo, da Kristus, kakršnega slikajo že stoletja, ni ne moški ne ženska; dandanašnja doba pa zahteva, da bodi Kristus močan mož v moderni obleki, krepkih mišic in gladko obrit. Sentimentalnosti mora biti konec.»

*

Kristusov plašč. Stolnica v Trieru (Nemčija) hrani plašč brez šiva, o katerem trde, da je tisti Kristusov plašč, ki so zanj rimski vojščaki vadljali. Teh plaščev eksistira na svetu kakih 20 in vsak je od cerkvene oblasti priznan za pravega. Trierskega je poslal sam papež Silvester v zgodnjem srednjem veku cesarici Heleni v Trier, in v inventarju trierske stolnice je ta plašč omenjen že leta 1100. Plašč je baje čudodelen, bolnike ozdravlja. Zadnjič je bil razstavljen od 23. julija do 10. septembra 1933. Kakor vedno, si ga je tudi tokrat prišlo ogledat mnogo romarjev, zdravih in bolnih. Dunajski «Das interessante Blatt» je 3. avgusta 1933. priobčil sliko tega plašča s člančičem, ki se končava takole: «Po pričevanju trierskega škofa Feliksa Koruma je bilo leta 1891., zadnje leto javnega razstavljanja relikvijske do letos, enajst oseb ozdravljenih telesnih pohab. Zaradi tega pa tudi razstavlja ta dragoceni plašč samo ob najredkejših in najsvečanejših priložnostih.»

Bralcu je lahko: on si lahko izbira svoje pisatelje.

*

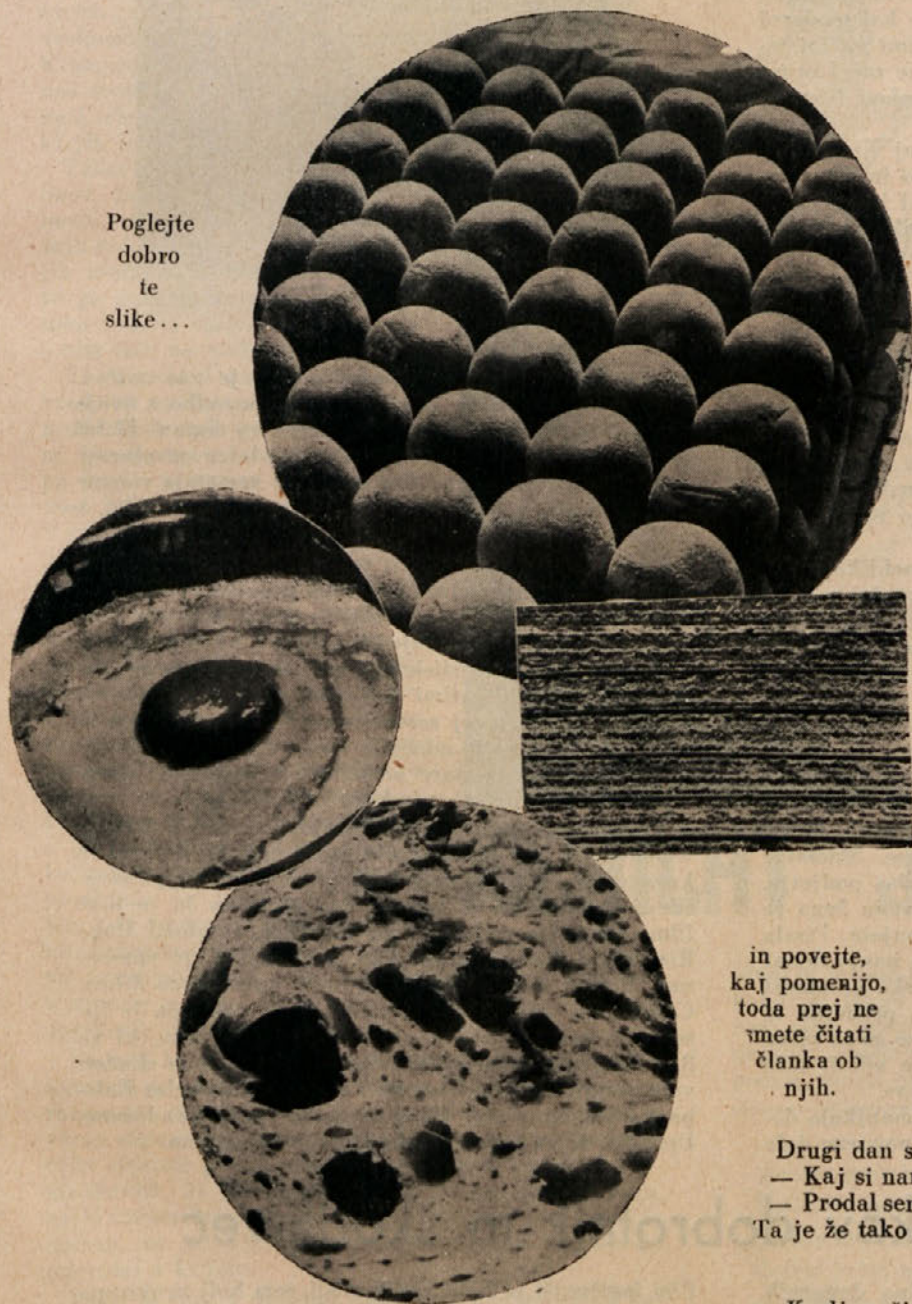
Libe-ríte. Precej nadut četrtošolec, moj sošolec, bere v šoli na glas novo poglavje v francoskem berilu «Vísité à Paris». Profesor mu je bil dejal. No, pa ta moj

sošolec ni poznal stalnega francoskega naglasa na zadnjem zlogu. Bral pa je s silnim patosom in napačnim naglasom. Pa pride do gesla francoske revolucije in patetično bere: «Fraterníte, egalíte —» Na glas sem vskočil: «Libe-ríte!»

(Zbira M. K.)

Kaj je to? *Fotografske kurioznosti*

Poglejte
dobro
te
slike...

Varčni škot.

Škot je prišel v New York in je od nekega tihotapca kupil steklenico whiskyja. S ponosom ga je pokazal svojemu rojaku, ki je poduhal pijačo.

— Za božjo voljo, ne pij tega, pravi rojak. To ni whisky, ampak čisti metilni alkohol, od katerega človek lahko oslepi. Bolje je, da izliješ vse to...

in povejte,
kaj pomenijo,
toda prej ne
vmete čitati
članka ob
njih.

Drugi dan sta se rojaka zopet dobila.

— Kaj si naredil s tisto pijačo? ga je vprašal rojak.

— Prodal sem jo svojemu stricu, ki živi v New Yorku. Ta je že tako dve leti slep...

Kreuger in vojvoda.

«Kralja vžigalic» Ivarja Kreugerja, ki je doživel tako žalosten konec, je obiskal nekoč visok gospod. Čeprav je Kreuger vedel, da je gospod imenitnega rodu, mu je vendar rekel, naj počaka, ker mora nujno opraviti kratek razgovor.

«Vzemite stol», mu je dejal. «Tako se vrnem!»

Užaljeno ga je gospod opozoril, da je vojvoda de C.

«A, tako! No, pa vzemite dva stola», je mirno odgovoril Kreuger.

Pavel Brežnik:

Upton Sinclairov film ,Grmenje nad Mehiko'

Naši čitatelji so spoznali v »Alkohol« mojštra ameriškega romana, pisatelja, ki je razširil sloves sodobnega ameriškega slovstva preko vsega sveta, saj je izšlo v prevodih do avgusta 1930. v jezikih 34 dežel 622 njegovih knjig, kar je vsekakor rekord tudi za Ameriko.

Le malokomu je pa znano, da se Upton Sinclair bavi tudi s filmanjem, ali bolje rečeno, da se kot moderni ameriški in svetovni pisatelj bavi z vsemi načini izražanja. Tako se ne smemo čuditi, ako je začel pravkar po svetovnih filmskih gledališčih pohod film, ki nosi njegovo ime.

Slavni ruski izdelovatelj filmov Sergej Eisenstein, ki se je proslavil s filmom »Potemkinom« in »Dvajsetimi dnevi, ki so pretresli svet«, je prišel leta 1930. v Ameriko, da bi tudi tu pokazal, kaj zna. Najprej se je oglasil pri Uptonu Sinclairu in mu povedal, da gre v Hollywood z namenom, da bi tam vrtil kakšen film, in da bi njegova slava v Rusiji zelo trpela, ako bi se mu ne posrečilo, ustvariti vsaj en film o Ameriki. Toda Hollywood velikega Rusa ni pustil blizu, in tako je ta iskal kapitalista, ki bi mu financiral snemanje večjega filma. Upton Sinclair in njegova žena sta bila pripravljena dati primerno vsoto na razpolago in Eisenstein se je odločil, da napravi ekspedicijo v Mehiko in da bo v tej klasični deželi stare indijanske kulture, koje razvaline pričajo povsod še o slavni preteklosti, filmal prizore svojega filma.

Toda komaj je ekspedicija prestopila mehiško mejo, so vse člane vrgli v ječo, ker je nekdo poslal policiji v Mehiko brzojavko, da je to ekspedicija, ki hoče pod krinko filmanja delati boljševiško propagando. Ni dvoma, da je bila ta brzojavka odposlana od Eisensteinovih konkurentov v Hollywoodu, ki so mu hoteli onemogočiti delovanje v Ameriki. Šele po intervenciji Sinclairovi so to ekspedicijo izpustili, nakar je začela svoje fotografsko delo. Eisenstein je v kratkem vzljudil krasno deželo in namesto štiri mesece je tam ostal štirinajst mesecev, a namesto preračunjenih 20.000 metrov filma je posnel nad 70.000 metrov. Sinclairu je zmanjkalo denarja za tako velikansko podjetje. Začel si je izposojati od vseh prijateljev, in žena je celo morala zastaviti hišo, v kateri stanujeta. Pisala sta vsem ljudem, o katerih sta vedela, da imajo denar in se zanimajo za Mehiko ali pa za filmsko umetnost in slovstvo. Eisenstein je pošiljal svoje posnetke iz Mehike in Sinclair jih je kazal vsem, ki so se za stvar zanimali. Splošno mnenje je bilo, da še nikoli niso videli tako bajno lepih filmskih posnetkov.

Slednjič je pa Sinclairu kljub vsemu zmanjkalo denarja in — zdravja. Skrbi in neprestano naporno delo

so ga vrgli na bolniško posteljo. Bil je ves uničen. Hkrati je zvedel, da ima Eisenstein pogodbo s svojo vlado in da je že precej prekoračil svoj dopust. Dobil je že pismeni ukor zaradi svoje predolge odsotnosti. Tako je ta zadeva Sinclaira naposled zamotala v same neprijetnosti, v rusko politiko, v mehiško politiko, v politiko hollywoodskih studijev.

Film, ki so ga skrajšali, je popolnoma nepolitičen. Eisenstein je bil namreč od vsega početka mnenja, da ni mogoče, da bi Rusi v Mehiki snimali političen film in ga nato kazali v Zedinjenih državah. Film je zgodovinski in prikazuje stiskanje mehiških »peonov« (tlačanov) pred tridesetimi leti pod vlado predsednika Diaza. Film je torej sestavljen na podlagi zgodovinskih dejstev in ga je odobrila vlada republike Mehike. Kaže tudi slike iz stare mehiške civilizacije in španskega vpliva v deželi, verskega in kulturnega.

Zdaj film po Ameriki že kažejo, in sicer z velikim uspehom. V tem filmu igrajo samo mehiški delavci in kmetje in ni v njem nobenega »zvezdnika« ali pa »zvezde«. Imenuje se »Grmenje nad Mehiko« in je nem film. Čudovito godbo, ki ga spremlja, je zložil Hugo Riesenfeld. Enako kakor Charlie Chaplin, je namreč tudi Sergej Eisenstein nasprotnik govorečega filma. Chaplin je ustvaril »Luči velemeda«, sedaj pa je Eisenstein ustvaril »Grmenje nad Mehiko«, film, ki ga Rob. Wagner imenuje največje filmsko delo za »Luči velemeda«. Charlie Chaplin kakor tudi Douglas Fairbanks sta se o tem filmu izrazila vprav navdušeno. Upajmo, da ga bomo kmalu videli tudi pri nas.

Spomin — človekov dobrotnik in škodljivec

Dandanašnje težko življenje, vse polno denarnih skrbi, in vsakdanja enoličnost, vse to škodljivo vpliva na naš živčni sestav in manjša naše razumske sposobnosti.

Naši možgani so sestavljeni — lahko rečemo — iz dveh oddelkov: iz spomina in razuma. Spomin lahko primerjamo z nekakim skladiščem, kjer imamo spravljene različne snovi, ki jih po potrebi dovajamo razumu, da jih predela. To miselno delo lahko izrazimo z besedami, s čimer postane tudi drugim razumljivo.

Čim logičnejši je izraz naših misli, tem bolj neovirano in brezhbno deluje naš spomin, tem manj je oškodovan po škodljivih vplivih.

Naš spomin je torej nekakšno skladišče, v katerem je vse polno snovi, takih, ki imajo za nas veliko vrednost, pa tudi takih, ki so brez vrednosti. K prvim spada raznovrstno znanje, ki širi naše obzorje in nam je potrebno pri izvrševanju poklica. Snovi brez vrednosti pa sestoje iz dogodkov vsakdanjega življenja, malenkostnih pripetljajev in podatkov, ki si jih hočemo za-

pomniti, pa jih vendar sčasoma pozabimo.

Ali pa je potrebno obremenjevati spomin s snovmi brez vrednosti? Gotovo ne. Te brez potrebe obtežujejo spomin in ovirajo s tem naše mišljenje. Pri snoveh, ki jih dovajamo spominu, ne gre za količnost, ampak za kakovost. Duševno hrano moramo uživati po enakih načelih kakor telesno. Skleda krompirja ima, čeprav se z njim nasitimo, za prehrano manj vrednosti kakor eno samo jajce. Krompir sicer napolni želodec in nas trenutno nasiti, ne more pa dati telesu tistih hranilnih snovi, ki jih ima jajce.

Tako je tudi pri duševni hrani. Snov, po kakovosti velike vrednosti, ne obtežuje spomina tako zelo kakor manj vredne snovi, ki jih moramo nuditi spominu več, če ga hočemo nasiti. To pa gotovo kvarno vpliva na spomin in s tem tudi na mišljenje.

Katere snovi pa imajo za nas vrednost in katere so brez vrednosti? Neka duševna snov je lahko za spomin brez vrednosti, utegne pa imeti za razum veliko vrednost. Primer naj nam to pojasni! V časniku čitamo o umoru. S tem dogodkom se začne baviti naš razum, ki hoče priti dogodku do dna, to je, odgovoriti na vprašanje, kakšni so bili motivi in vzroki tega umora. Če pa naprtimo to snov spominu in jo hočemo v njem trajno shraniti, postane pritežek brez vrednosti. Drug primer: Nekdo nas je razžalil. To ni snov za spomin, ker more le kvarno vplivati. Le razum se sme s tem baviti. V takih primerih večkrat slišimo: «Tega nikdar ne pozabim.» To ni prav. Vprav v tem tiči umetnost, kako si ohraniti brezhiben spomin, da se pozabimo brezpomembne vsakdanje dogodke in si vtisnemo v spomin le take, ki so našemu duševnemu in gospodarskemu napredku koristni.

Vsakdo bi si moral ustvariti lastni miselni krog, v katerem bi morale biti le take misli, ki so njegovim razmeram potrebne. Nihče ne more vsega vedeti in si vsega zapomniti. Obremenjevati si spomin z nepotrebniimi stvarmi je kvarno. Knjigovodja si ne bo zapomnil številke, ki jih piše. Njegova naloga je računska, zgolj razumska. Če hoče vedeti, koliko je ta ali oni še dolžan, ne bo klical na pomoč spomina, ampak bo pogledal v knjigo.

Tako je tudi z drugimi duševnimi snovmi, med katerimi jih je veliko brez vrednosti, s katerimi pa vendar mučimo spomin. Zato moramo vsako snov najprej z razumom presoditi, ima li za nas vrednost ali je nima.

Ravnati se po opisanih načelih ne bo tako težko, kakor se zdi na hitri pogled. Kakšen smisel pa naj bi imelo, ko bi se hoteli preprežati z novicami? Naravnost greše pa tisti, ki zanašajo nevskečnice novice v svoj dom. Domačnost naj bi služila človeku v du-

**Samo s tem znakom
pristno**

**Ime SCHICHT jamči
za kakovost**

SCHICHT^{ovo} JELEN MILO

ševni in telesni odpočitek. Če že življenje ni tako lepo, kakor bi lahko bilo, ga izkušajmo vsaj, kolikor je v naši moči, lepšati. Spomin, ki je eden najlepših in najkoristnejših darov, naj nam bo v življenjskem boju pomoč, ne pa ovira!

T.

Nesrečni Smolec.

Smolcu umira žena.

Umira in umira, pa ne more umreti.

Smolec sedi ob njeni postelji. Že tri dni in tri noči.

Četrto jutro mu reče:

«Čutim, da bom umrla. Prosim te, bodi tako dober in pojdi pri pogrebu z mojo materjo, svojo taščo. Veš, da ne bodo ljudje jezicali.»

Smolec se obotavlja.

Dolgo, dolgo.

Potem pravi:

«No, naj bo. Ampak, da veš: vse veselje mi bo pokvarjeno.»

Skodelica

izborne
in
okusne

dr. Pirčeve sladne kave

je vsakdanji zajtrk in malica naše Brede.
Zato je močna in zdrava. Matere, dajte
svojim otrokom samo domač izdelek, in
ta je

Dr. Pirčeva sladna kava

Dogodivščina.

Jernej je bil pri Korenovih na obisku. Na deželi. Še prenočil je pri njih. Ponoči pa ga je prišlo nekaj človeškega. Vstane in začne iskati. Išče dobro uro. Hiša je majhna, sila velika. Kaj je Jerneju še preostalo? Zagledal je široko, globoko vazo. In priroda je zmagala.

Čez teden dni dobi Jernej v Ljubljano pismo. Od Korenovih. In Korenovi mu pišejo:

«Ni se vam treba opravičevati. Vse razumemo. Toda brzojavite, kje je!»

ženin pravi tako.

Služkinja Micka je odpovedala službo. Pravi, da se bo poročila.

Gospa se čudi:

«Kako pa je to? Saj ste zmeraj pravili, da se ne boste omožili, ker se bojite, da ne bi dobili otrok?»

Pa pravi Micka:

«Je že res, gospa, toda moj ženin je dejal, naj me nič ne skrbi. Če bi nama bili otroci namenjeni, bi jih morala že davno dobiti.»

„DUNAV“

ZAVAROVALNA D. D. V

ZAGREBU

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani

Lastna
palača

GLAVNA ZASTOPSTVA: MARIBOR • CELJE • KRANJ • ORMOŽ

Izvršuje vsa zavarovanja

Največje veselje otrok so **Pauerjevi keksi**

*piškoti,
biskviti,
vafeljni,
napolitanke
in vse druge dobre reči*

*Moderno in higienni-
no urejena tvornica je*

B. Pauer d. z o. z.

Ljubljana VII., Celovška

Dobro blago zahteva
tudi okusno zunanost

Opremite torej Vaše izdelke z le-
pimi ovoji, modernimi etiketami itd.,
ki Vam jih dobavi po nizki ceni

litografični zavod
ČEMAŽAR JOSIP

Ljubljana, Igriška ulica št. 6

TELEFON 25-69

Prijateljem naše ugankarske rubrike.

Na željo reševalcev ugank bomo v letošnjem letu nekoliko izpremenili deljenje nagrad, predvsem zato, da pritegnemo še več stalnih prijateljev te rubrike.

Vsaka uganke bo ocenjena po težavnosti rešitve z določenim številom točk. Vse uganke v vsaki številki bodo štejele skupaj 60 točk. Nagrade se bodo delile vsako polletje, zato pa bodo toliko večje. Dobili jih bodo tisti reševalci, ki bodo dosegli največ točk v tistem polletju. Rešitve bomo sprejemali vsak mesec do dvajsetega.

Nagrade, ki jih bomo razdelili, ko prejmemo rešitve ugank iz šeste številke, so naslednje:

Reševalec, ki doseže največ točk, dobi knjižno polico v vrednosti 300 dinarjev. Dvajset naslednjih reševalcev dobi vsak po eno zbirko petih gospodinjskih knjig v vrednosti po 150 dinarjev. Deset reševalcev dobi v platno vezan roman Nine Smirnovne «Marfa». Vsi ostali reševalci pa dobe prekrasen lesorez slikarja grafika Elka Justina: «Dva starca».

✱

Rešitev ugank iz decemberske številke.

Dopolnilnica: S — Anton Aškerc.

Rebus: Zaspanec ne pričaka medveda.

Izločilnica: Levstik, Vodnik, Stritar, Kosovel, Gradnik.

Magičen lik: popek, omelo, pelin, Elija, konak.

Skrivalnica: Vse prve in druge črke posameznih besed dajo: Lakota ne razlikuje suhega kruha in kolača.

Izpremenilnica: Roka, reka, peka, pesa, pest.

Za **FOTO** in
KINOMATOGRAFIJO
je specialna trgovina
JANKO POGAČNIK
v LJUBLJANI
Tyrševa cesta 20
(nasproti kavarne Evrope)

✱
Samo
pri nas
Vas lahko
postrežemo
kakor želite

Razvijamo in kopiramo Vam prvovrstno Vaše filme v štirih urah.

Uganke

POSETNIKA (10 točk).

Dr. Ivan Ugljenik

Gospod je časnikar.

DOPOLNILNICA (6 točk).

O K I B A O P U O S
* * * * *
A S E R A E S A O D

Namestu zvezdic vstavi prave črke, da dobiš v napichnih vrstah samostalnike, v srednji vodoravni pa slovenskega pesnika.

SKRIT PREGOVOR (10 točk).

Gradež, zaslomba, bolnišnica, cement, zamorec, praprot, Litija.

Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke in sestavi iz njih pregovor.

ČRKOVNICA (10 točk).

Č H P P D Z Z S
P T Š Č A R J O
E O A Z I A C I
R R K I V M E Č
E I U O R G A K

ZLOGOVNICA (6 točk).

Iz zlogov: a, ca, ča, ce, če, dov, je, ko, lji, me, ni, nje, nō, pa, ra, se, sta, sto, vi, vo, sestavi pet krajev v Sloveniji. Uredi jih tako, da ti dajo vse prve črke ime večjega mesta na Gorenjskem.

DOPOLNILNICA (4 točke).

vas, sel, juha, Elo, kor, os, Rija.

Vsaki besedi dodaj spredaj še po eno črko, da dobiš nove besede. Vse nove črke ti dajo dalmatinski otok.

ŠTEVILNICA (14 točk).

20, III, 18, 10, 8, II, 12, 8, II — 8, II — 1, IV, 8 — 13, IV, 10, 12 — 7, V, 4, III, 7 — 13, IV, 14, I, 19, IV, 18.

«Živalce in roparje» za pravilne rešitve ugank v 10. številki so dobili: Anton Tement, Koprivnica; Franjo Wehl, Djevdjelija; Vinko Jalen, Rateče, Gorenjsko; Ana Sedlak, Ljubljana; Stanko Košir, Novo mesto; Viljem Sladič, Ljubljana; Justin Ažman, Kropa; Jožef Pristovnik, Dravograd-Meža; Ivan Bevc, Ljubljana; Silva Pirc, Ljubljana; Srečko Zalokar, Celje; inž. Vladimir Šega, Domžale; Herman Požun, Zagorje ob Savi; Josip Zabukovšek, Slivnica; Stanko Ivanc, Zagorje ob Savi; Emil Gabrovšek, Ljubljana; Franc Marčič, Maribor; Franjo Novak, Metković; Josip Karis, Ljubljana; Elza Gobec, Beograd.

Škerjančeve «Narodne napeve», ki so bili razpisani za rešitev ugank v 11. številki, so dobili: Danica Kiferle, Brusnice pri Novem mestu; Stana Gajšek, Senovo pri Rajhenburgu; Jože Šeško, Kočevje; Stanko Vičič, Mozirje; Slavko Savinšek, Beograd; Josip Zabukovšek, Slivnica pri Mariboru; Knez Krulec, Črna pri Prevaljah; Anica Zupančič, Ljubljana; Franjo Sirnik, Ljubljana; Rado Vivod, Teharje pri Celju; Josip Kocmut, Smederevo.

Naročnina za revijo «Prijatelj» in 10 knjig znaša za vse leto Din 132.—, za pol leta Din 68.—, za četrt leta Din 35.—, za vezavo v platno se doplača Din 30.—. Posamezna knjiga Din 30.—. Izdaja konzorcij revije «Prijatelj».

Rokopisi se ne vračajo.

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/I. Telefon 24-87.

Vas pouči o vsem

kar se važnega zgodi v naši domovini in po širnem svetu.

Vas kot svojega naročnika zavaruje za primer nezgode za

Din 10.000.—

ki se Vam takoj izplačajo, če je bila naročnina v redu poravnana.

Vam nudi s svojim priznanim, vedno uspešnim malim oglasnikom največje koristi; sleherna številka Jutra Vam nudi vse, kar potrebujete.

Za ples, gledališče
69.-

in družbo

99.-

9875-26

Iz laka ali rjavega ševroja z okrasom iz prave kačje kože.

5705-26

Plesni čevljiček iz svilenege atlasa.

129.-

5675-08

Eleganten čevljiček iz laka ali črnega semiša s kombinacijo iz prave kačje kože.

ELEGANTNI

49.-

9375-23

Praktičen čevljiček iz satena ali baržuna. Prikladen za družbo in ples. Ne sme manjkati v garderobi praktične dame. Isti iz laka Din 99.-, iz svilenege atlasa Din 69.-.

69.-

5705-21

Eleganten plesni čevljiček iz svilenege atlasa, okusno okrašen. Nenadomestljiv k večerni toaleti.

49.-

9315-23

Okusni salonski čevljiček iz finega baržuna ali satena. Najprikladnejši za snežke.

99.-

9305-54

Salonski čevljiček iz črnega laka, kombiniran s črnim ali sivim semišem. Za čajanke in zabave.

ZA SPREHOD

ZA OBISK

49.-

1345-63

Za udobno hojo so najboljši čevlji iz satena ali baržuna z nizko peto.

99.-

1875-32

Udobni lakirani čevlji z okrasom iz pravega kačjega usnja.

59.-

1845-54

Črni ali rjavi iz baržuna, kombinirani z usnjem.

Rata